ព្រះគ្រូបញ្ញាលិខិត ខោល ប្រាក់
ឥន្ទបញ្ញា វត្តលង្កា

ឧបោសថវិនិច្ឆ័យ

សួរ ឆ្លើយ

អំពីឧបោសថសីល

ឧទ្ទិសចំពោះកម្លោះក្នុងសកលកម្ពុជរដ្ឋ

ក្រសួងការត្រួតត្រាលិខិត
បានអនុញ្ញាតហើយ

ចម្លងដោយ

លេខ១៣៦អឺសុន្យ វិថីខេមរភូមិន្ទ រាជធានីភ្នំពេញ

ព.ស២៥៤១ គ.ស១៩៩៨

ព្រះគ្រូបញ្ញាលិខិត ខោល-ប្រាក់
ឥន្ទបញ្ញោ វត្តលង្កា

ឧបោសថវិនិច្ឆ័យ

សួរ ឆ្លើយ
អំពីឧបោសថសីល
ឧទ្ទិសបំពោះកម្ពោជក្នុងសកលកម្ពុជរដ្ឋ
ក្រសួងការត្រួតត្រាលិខិត
បានអនុញ្ញាតហើយ

ព.ស ២៤៩៦ គ.ស ១៩៥៣

អារម្ភកថា

មូលហេតុដែលនាំអោយកើតជាសៀវភៅឧបោសថវិនិច្ឆ័យនេះឡើង គឺដោយសារលោកគិលានុបដ្ឋាក **ម៉ុម~ឈុំ** នឹងនាង **ឈុំ~ម៉ូសែន** ជាបុត្រីមានសាទរសទ្ធាជ្រះថ្លា កើតធម្មសង្វេគចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់ឧបាសិកា **ជា~ស្រស់** ជាភរិយាគឺត្រូវជាមាតានាង **ឈុំ~ម៉ៃសែន** ដើម្បីធ្វើទក្ខិណានុប្បទានឧទ្ទិសចំណែកផលចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់ឧបោសិកានោះ ក៏បានចូលទៅអារាធនាខ្ញុំថា សូមឱ្យតែងធម៌ណាមួយ ដែលមានសារៈសំខាន់ដើម្បីនឹងជួយគាំពារសេចក្តីប្រតិបត្តិរបស់ពួកគ្រហស្ថ ឱ្យរឹងរឹតតែមាំមួនក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាតទៅ។

ទើបខ្ញុំខំប្រឹងឆ្លៀតរកឱកាស ដើម្បីនឹងរៀបរៀងធម៌នេះឡើង ព្រោះយល់ឃើញថា ធម៌នេះមិនទាន់បោះពុម្ពផ្សាយនៅឡើយ ហើយក៏ជាការមានប្រយោជន៍សំខាន់បំផុតដល់ពួកគ្រហស្ថដែលបានរក្សានូវឧបោសថសីល នឹងជាគ្រឿងបំភ្លឺ សតិបញ្ញា និងជាកិច្ចសម្រាប់ពន្យល់នូវកិច្ចនៃឧបោសថ ដែលខ្លួនបានរក្សាហើយ កុំឱ្យសង្ស័យឡើយ ។

ខ្ញុំបានដកស្រង់យកអំពីគម្ពីរទាំងឡាយមានគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនី

អដ្ឋកថាមង្គលសូត្រជាដើមមករួបរួម នឹងរៀបរៀងចងក្រងជាប្រស្នាបុច្ឆាវិសជ្ជនា ដើម្បីនឹងឱ្យងាយយល់ដល់សិក្ខាកាមកុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលទើបបានសិក្សាថ្មីៗ ឱ្យបានយល់ដោយងាយ ។

លុះរៀបរៀងចប់ហើយ ខ្ញុំក៏បានយកទៅប្រគេនសម្តេចព្រះធម្មលិខិតឧត្តមសិក្សាគណមហានិកាយទត សម្តេចក៏មានព្រះទ័យសោ-មនុស្សប្រកបដោយមេត្តាជួយពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ឱ្យ ថាគួរនឹងបោះពុម្ពបាន

ទាំងលោកអាចារ្យ ៥ រូបទៀតគឺ

ព្រះគ្រូបូរស្មិមាសី អ៊ូ ចេវ ១

លោកគ្រូអាចារ្យ ឈឹម-ទូច ១

លោកមហា នង-សមិទ្ធ ១

លោក ឯន-ប៉ង់ ១

ក៏បានជួយពិនិត្យដែរ រួចហើយខ្ញុំបានឱ្យលោកសាមណេរកឹម-យ៉នដែលជាសិស្សរបស់ខ្ញុំ សរសេរចម្លងត្រឹមត្រូវស្រេចហើយ ទើបបានចាត់ការបោះពុម្ពផ្សាយ ដើម្បីជាសាធារណៈទូទៅដល់កុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលត្រូវការក្នុងសកលកម្ពុជរដ្ឋ ។

សូមអភ័យទោសអំពីបណ្ឌិតជាតិទាំងឡាយ ក្រែងខ្ញុំរៀបរៀងទៅហើយភ្លាំងភ្លាត់ត្រង់បទណាមួយ សូមជួយកែតម្រង់ឱ្យទានផង ។

ដោយអំណាចវិរិយភាពដែលខ្ញុំរៀបរៀងធម៌នេះ សូមឧទ្ទិសចំណែកផល ជូនចំពោះបុព្វការីជនទាំងឡាយមានមាតាបិតា គ្រូឧបជ្ឈាយាចារ្យជាដើម សូមឱ្យទទួលយកនូវផលដែលខ្ញុំបានឧទ្ទិសជូនប្រគេនទៅនេះ ហើយសូមឱ្យបានសម្រេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ៗ គ្នាកុំគប្បីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមឱ្យព្រះពុទ្ធសាសនារបស់ព្រះសាក្យមុនីប្រតិស្ឋានទៅឱ្យបានអស់កាលជាយូរអង្វែងទៅ ។

សូមសិរីជោគជ័យថ្វាយដល់ព្រះប្រិយម ។

សូមសេចក្តីសុខក្សេម កើតមានដល់ប្រជានិករទូទៅក្នុងពិភពលោក

ព្រះគ្រូបញ្ញាលិខិត ខោល-ប្រាក់ ឥន្ទបញ្ញោ

វត្តលង្កា ក្រុងភ្នំពេញ

ឧបោសថវិនិច្ឆ័យ

នមត្ថុរតនត្តយស្ស

សូមនមស្សការ ចំពោះព្រះរតនត្រ័យទាំងបី ដោយសេចក្តីគោរព។

បុច្ឆា ឧបោសថ ប្រែដូចម្តេច ?

វិសជ្ជនា ឧបោសថ ប្រែថា ចូលទៅជិតរក្សា ឬថា ដុតកម្ទេចនូវ ឧបក្កិលេសធម៌ ដូចបទវិគ្គហៈថា: **(ឯករត្តិន្ទិវំ អដ្ឋង្គុបេតំ ឧបោសថំ) ឧបវសតីតិ** > **ឧបោសថោ (សភាវោ)** (សភាវៈ) ណា ចូលទៅជិតរក្សា (នូវឧបោសថប្រកបដោយអង្គ៨អស់ ថ្ងៃ១យប់១ (សភាវៈ) នោះហៅថាឧបោសថ ;**ឧបក្កិលេសេ ឧសតិ** ;**ឌហតិៈ ឧបតាបេតិវាតិ** > **ឧបោសថោ** ន័យមួយវិញទៀតថា (សភាវៈ) ណាដុតកម្ទេច ឬថាញុំាងឧបក្កិលេសទាំងឡាយអោយក្តៅ(សភាវៈ) នោះ ឈ្មោះថាឧបោសថ ។

បុ. ឧបោសថបានសេចក្តីថាដូចម្តេច ?

វិ.បានសេចក្តីថា: កិរិយាសមាទានដោយប្រព្រៃនូវអង្គនៃឧបោ-

សថ ទាំង៨ប្រការ ក្នុងកាលដ៏គួរតាមពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ ដើម្បីកំចាត់បង់នូវឧបក្កិលេសធម៌ ដែលជាសភាវៈតែងគ្របសង្កត់ នូវសន្តានចិត្តសព្វសត្វឱ្យសៅហ្មង ឈ្មោះថាឧបោសថ ។

បុ. ដែលនឹងកើតឡើងជាឧបោសថនោះតើប្រកបដោយអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. ដែលនឹងកើតឡើងជាឧបោសថនោះប្រកបដោយអង្គបី។

បុ. អង្គបីនោះ គឺអ្វីខ្លះ ? ចូលរាប់

វិ. អង្គបីនោះគឺ :

១. ប្រកបដោយថ្ងៃដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បញ្ញត្តមានថ្ងៃបកតិ-ឧបោសថជាដើម ។

២. ត្រូវបញ្ចេញវចីភេទឱ្យឮ មិនត្រូវស្ងួតខ្សឹបៗ ។

៣. ត្រូវតាំងចេតនាវៀរគ្រប់សិក្ខាបទនោះៗ ។

បុ. ចុះដែលមិនកើតឡើងជាឧបោសថនោះប្រកបដោយហេតុដូចម្ដេចខ្លះ ?

វិ. ដែលមិនកើតឡើងជាឧបោសថនោះប្រកបដោយសីលភេទ។

បុ. សីលភេទនោះដូចម្តេច ? ចូរអធិប្បាយ

វិ. អធិប្បាយថា: បណ្តាសិក្ខាបទទាំង៨មានចាណាតិបាតជាដើមរឿធ្វើឱ្យកន្លងនូវសិក្ខាបទណាមួយក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ហើយទៅសមាទានមិនឡើយជាឧបោសថទេ តែចំណែកវិកាល១ ចាប់តាំងពីថ្ងៃជ្រេពីត្រង់ទៅបរិភោគបាយហើយទៅសមាទាន មិនឡើងជាឧបោ-សថឡើយដូច្នេះឈ្មោះថា សីលភេទ ។

បុ. ឧបោសថដែលនឹងដាច់ទៅនោះ តើប្រកបដោយហេតុប៉ុន្មាន?

វិ. ឧបោសថដែលនឹងដាច់ទៅនោះ ដោយហេតុពីរយ៉ាងគឺ:

១ សាវជ្ជភេទ ដាច់ហើយប្រកបដោយទោស គឺប្រព្រឹត្តឱ្យកន្លងនូវសិក្ខាបទណាមួយ ដែលជាលោកវជ្ជសិក្ខាបទ ។

២ អនវជ្ជភេទ ដាច់ហើយមិនមានទោសគឺស្លាប់ ។

បុ. សៅហ្មងឧបោសថនោះដូចម្តេច ?

វិ. សៅហ្មងឧបោសថនោះ, អ្នកសមាទានឧបោសថហើយមិនប្រកបកិច្ចដែលត្រូវចំរើន ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ។

បុ. កិច្ចដែលត្រូវចំរើន ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ដូចម្ដេចខ្លះ? ចូលរាប់មកមើល

វិ. កិច្ចដែលត្រូវចំរើន ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះគឺ :

១-ការលេន ធម្មសាកច្ឆា អ្នកសមាទានហើយ ត្រូវសាកសួរប្រឹក្សាអំពីធម្មវិន័យក្នុងកាលដ៏គួរ ។

២-ការលេន ធម្មស្សវនំ អ្នកសមាទាន ត្រូវស្ដាប់ធម៌តាមកាលដ៏គួរ ។

៣-ការលេនសមថៈ អ្នកសមាទានត្រូវចំរើនសមថកម្មដ្ឋានទាំង ៤០ ណាមួយតាមកាលដ៏គួរដូច្នេះឈ្មោះថាកិច្ចត្រូវចំរើនក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ។

បុ. បើមិនប្រកបដោយកិច្ចទាំង៣យ៉ាងនេះទេ, តើឧបោសថនោះដូចម្ដេចទៅ ?

វិ. បើមិនប្រកបដោយកិច្ចទាំង៣យ៉ាងនេះទេ,ឧបោសថនោះមិនរុងរឿង គឺមានអានិសង្សតិច ។

បុ. កម្មដ្ឋានទាំង ៤០ នោះកម្មដ្ឋានប៉ុន្មានដែលចំរើនទៅហើយ

ទុកណាជាកើតសមាធិក្តី មិនកើតសមាធិក្តី ហើយបានអានិសង្សច្រើនជាងគេ ?

វិ. កម្មដ្ឋានទាំង ៤០នោះ ត្រូវយកកម្មដ្ឋាន៣គឺ: អសុភកម្មដ្ឋាន១ , មរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន១, កាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន១, ប៉ុន្តែលះបង់មូលកម្មដ្ឋា មិនបាន ត្រូវចំរើនមូលកម្មដ្ឋានមុនសិនទើបចំរើនកម្មដ្ឋានទាំង៣ណាមួយតាមកាលដ៏គួរ ។

បុ. ចុះអ្នកសមាទានឧបោសថរួចហើយ ដល់ពេលល្ងាចទៅសមាទានសីល៥ជាមួយនឹងគេទៀត តើគួរ ឬ ពុំគួរ ?

វិ. ពុំគួរទេ, បើគ្រាន់តែទទួលសរណគមន៍បាន ។

បុ. ហេតុដូចម្តេចបានជាថាពុំគួរ ត្រង់សរណគមន៍ម្តេចក៏ថាគួរ? ចូលអធិប្បាយមកមើល

វិ. បានជាថាពុំគួរនោះ ព្រោះការសមាទានឧបោសថសីលជាសីលខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ទាំងចេតនាក៏ខ្ពស់ជាងដែរ ដល់ទៅសមាទានសីល៥នាំឱ្យថយចេតនាទាបមកវិញបានជាថាពុំគួរ ឯក្រៃសរណគមន៍ទើបគួរព្រោះជាកិច្ចត្រូវចំរើន ។

បុ. អ្នកសមាទានឧបោសថ មិនទាន់ពេលពីព្រលឹមទេដល់ពេលថ្ងៃទើបបានទៅទទួលសមាទាន តើពេញជាឧបោសថដែរឬទេ ?

វិ. អ្នកសមាទានចាប់តាំងពីថ្ងៃត្រង់ បើបានអធិដ្ឋានពីព្រលឹមរួចហើយ ទើបពេញបរិបូណ៌ , បើមិនបានអធិដ្ឋានទេបានត្រឹមតែពាក់កណ្តាលហៅថា ឧបឌ្ឍុបោសថ (ឧបោសថពាក់កណ្តាល) ។

បុ. ឧបោសថកម្មនោះតើដូចម្តេច ?

វិ. អំពើដែលត្រូវធ្វើក្នុងថ្ងៃឧបោសថគឺ ធ្វើនូវកិច្ចឧបោសថដែលត្រូវចំរើន ។

បុ. ចុះឧបោសថកាលនោះ តើដូចម្តេច ?

វិ. ឧបោសថកាលគឺថ្ងៃដែលត្រូវរក្សានូវឧបោសថ ដែលព្រះពុទ្ធ ជាម្ចាស់ទ្រង់បញ្ញត្តមកទាំងប៉ុន្មាន មានថ្ងៃអដ្ឋមីជាដើម ។

បុ. ចុះឧបោសថសីលនោះតើដូចម្តេចទៅ ?

វិ. ឧបោសថសីលនោះគឺសីលសម្រាប់ដុតបំផ្លាញនូវឧបក្កិលេសឬថាជាសីលសម្រាប់បង្ក្រាប់ ឬបង្ក្រេម ឬថាបន្ថយនូវកំឡាំងតណ្ហាអស់រយៈថ្ងៃ១យប់១បុណ្ណោះ កុំអោយកើតឡើងបានប្រកបដោយអង្គ

ព្រាំបីមានចាណាតិចាតជាដើមមានឧច្ចាសយនៈជាទីបំផុត ។

បុ. ឧបោសថសីលនេះព្រះអង្គទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះបុគ្គលណាមុនគេ ?

វិ. ព្រះអង្គទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះមហានាមជាសក្យបុត្រមុនឧបាសកទាំងពួង ។

បុ. ចុះឧបោសថនោះមានតែក្នុងពុទ្ធកាលទេ ឬ ១ ក៏ក្រៅពុទ្ធកាលមានដែរ ?

វិ. ខាងក្នុងពុទ្ធកាលក៏មាន ខាងក្រៅពុទ្ធកាលក៏មាន ។

បុ. ចុះបោសថខាងក្រៅពុទ្ធកាលនោះតើដូចម្តេចខ្លះ ? ចូរអធិប្បាយ

វិ. ឯឧបោសថខាងក្រៅពុទ្ធកាលនោះ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយលោកពោលថា គ្រាន់តែអត់មិនបរិភោគអាហារក្នុងវេលាវិកាលអស់កំណត់ថ្ងៃ១យប់១ ឱ្យឈ្មោះថាឧបោសថក្នុងកាលនោះប៉ុណ្ណោះ ។

បុ. ចុះលោកកំណត់ថ្ងៃឧបោសថក្នុងមួយខែ១ មានប៉ុន្មានថ្ងៃ ? គឺថ្ងៃណាខ្លះ ?

វិ. លោកកំណត់ក្នុងមួយខែមាន៦ថ្ងៃ គឺ អាហារសីថ្ងៃ១៥ កើត ១៥ រោច១,អដ្ឋមី ថ្ងៃ៨កើត រោច១, ឯកាទសីថ្ងៃ១១ កើត១១ រោច១, រួមត្រូវជា៦ថ្ងៃក្នុងមួយខែៗ ។

បុ. ឧបោសថនោះតើមានប៉ុន្មានសិក្ខាបទ ? អ្វីខ្លះ .

វិ. មាន៦សិក្ខាបទគឺ: បាណា-អទិន្នា-អព្រហ្ម មុសា សុរា នឹងវិកាល, សិក្ខាបទទាំង៦នេះលោកសន្មតហៅថា ឧបោសថសីល ក្នុងសម័យនោះ ។ ព្រោះថា: ឧបោសថនេះ មិនមែនជាអដ្ឋង្គិកឧ-បោសថ ដែលប្រកបដោយអង្គទាំង៨នេះឡើយ ឯអដ្ឋង្គិកឧបោសថ នេះមានតែក្នុងពុទ្ធកាល ខាងក្រៅពុទ្ធកាលពុំមានឡើយ ។

បុ. ឧបោសថក្នុងពុទ្ធកាលនោះ តើពួកសប្បុរសទាំងឡាយ គប្បីរក្សាដូចម្ដេច ?

វិ. ឧបោសថក្នុងពុទ្ធកាលនោះ គឺពួកសប្បុរស់ទាំងឡាយគប្បី រក្សាឱ្យសមគួរតាមពុទ្ធានុញ្ញាត គឺថាគប្បីរក្សាក្នុងថ្ងៃដែលព្រះអង្គទ្រង់ អនុញ្ញាតមកហើយ ដែលហៅថាឧបោសថកាលនោះ ។

បុ. ឧបោសថមានប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ ? ចូលរាប់មកមើល ?

វិ. ឧបោសថមានពីរយ៉ាងគឺ: បកតិឧបោសថ១, បដិជាគរឧបោ-សថ១ ។

បុ. បកតិឧបោសថប្រែថាដូចម្តេច ?

វិ. ប្រែថាឧបោសថដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រក្រតី គឺឧបោសថដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងទាំងឡាយលោកធ្វើមកហើយអំពីដើម ។

បុ. ក្នុង១ខែចែកជាបក្ខមានប៉ុន្មាន ?

វិ. មានពីរបក្ខគឺ: សុក្កបក្ខ១, កាឡបក្ខ១ ។

បុ. ចុះកាលនៃបកតិឧបោសថនេះក្នុង១ខែមានប៉ុន្មានថ្ងៃៗ ណាខ្លះ ?

វិ. ឯថ្ងៃដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតទុកមកក្នុង១ខែៗមាន៨ថ្ងៃគឺ:សុក្កបក្ខចំណែកខាងខ្នើត៤ ថ្ងៃគឺ:ថ្ងៃ៥ កើត៨កើត១៤ កើត១៥ ; កាឡបក្ខ ចំណែកខាងរនោចមាន៤ ថ្ងៃគឺ:ថ្ងៃ៥រោច ៨រោច ១៤រោច ១៥រោច រួមត្រូវជា៨ថ្ងៃក្នុង១ខែ ឈ្មោះថាបកតិឧបោសថកាល ។

បុ. ចុះបដិជាគរឧបោសថនោះប្រែថា ដូចម្តេច ?

វិ. ប្រែឧបោសថកម្មនៃបុគ្គលអ្នកភ្ញាក់រលឹករឿយៗ ។

បុ. ចុះពាក្យថា:ភ្ញាក់រលឹករឿយៗនោះតើដូចម្តេច?ចូរអធិប្បាយ

វិ. ពាក្យថាភ្ញាក់រលឹករឿយៗ នោះគឺការខ្វល់ខ្វាយខំប្រឹងប្រែងធ្វើបុណ្យឱ្យទាន់មានប្រការផ្សេងៗ គឺនឹករលឹកដល់ឧបោសថសីលជាកុសលដែលខ្លួនត្រូវសន្សំឈ្មោះថា ជាអ្នកភ្ញាក់រលឹករឿយៗ ។

បុ. បដិជាគរឧបោសថនោះ ឧបាសក-សិកាទាំងឡាយតាំងចិត្តរក្សាដូចម្តេចខ្លះ ?

វិ. ឯបដិជាគរឧបោសថនោះ ឧបាសក-សិកាទាំងឡាយគប្បីដុសខាត់ជំរះសមអាតចិត្ត នឹករលឹកដល់សិក្ខាបទទាំង៨ ដែលជាអង្គនៃឧបោសថសីល តែមិនត្រូវសមាទានឡើយ គឺគ្រាន់តែធ្វើចិត្តឱ្យឃោលឬថាឱ្យថយកម្លាំង ដើម្បីនឹងដោះចិត្តឱ្យចេញចាកកាមគុណទាំង ៥ ប្រការមានរូបជាដើម ហើយបំរុងជូនដំណើរនៃបកតិឧបោសថ គឺគ្រាន់តែតាំងចិត្តវៀរគ្រប់សិក្ខាបទទាំង ៨ មានបាណាតិបាតជាដើមប៉ុណ្ណោះ ។

បុ. ចុះថ្ងៃជាបដិជាគរឧបោសថកាលនោះ តើក្នុង ១ ខែមានប៉ុន្មានថ្ងៃ ? គឺថ្ងៃណាខ្លះ ?

វិ. ក្នុង ១ ខែមាន ១១ ថ្ងៃគឺត្រង់ថ្ងៃ ៤ កើត, ៦ កើត, ៧ កើត, ៩ កើត, ១៣ កើត, ១ រោច, ៤ រោច, ៦ រោច, ៧ រោច, ៩រោច, ១៣រោច, ។ បើខែខ្វះត្រង់១៣ រោច ថយមក ១២ រោចវិញ ថ្ងៃទាំង ១១ ក្នុងខែនីមួយៗ នេះជាថ្ងៃខាងដើមនឹងខាងចុងនៃបកតិឧបោសថ ឬថាជាថ្ងៃអមនៃបកតិឧបោសថគឺ: ជាកាលនៃបដិជាគរឧបោសថនោះឯង ។

បុ. ឯថ្ងៃដែលទំនេរ មិនមែនជាថ្ងៃឧបោសថនោះប៉ុន្មានថ្ងៃ ? គឺថ្ងៃណាខ្លះ ?

វិ. ឯថ្ងៃដែលទំនេរក្រៅអំពីបកតិឧបោសថ នឹងបដិជាគរឧបោសថនោះមាន ១១ ថ្ងៃគឺ: ១ កើត, ៣ កើត, ១០ កើត, ១១ កើត, ១២ កើត, ១ រោច, ២រោច, ១០ រោច, ១១ រោច, ១២ រោច ។ បើខែខ្វះមានតែ១០ថ្ងៃ ព្រោះថ្ងៃ ១២ រោចទុកជាថ្ងៃបដិគរឧបោសថ ថ្ងៃទាំង ១១ ឬ ១០ មិនមែនជាកាល នៃឧបោសថណាមួយឡើយគ្រប់ខែទាំងអស់គឺ: ជាថ្ងៃត្រូវរក្សាបញ្ចសីល ។

បុ. ពាក្យដែលបានពោលថាខែទាំងអស់នេះជាកាលគួរសប្បុរស

ទាំងឡាយនាំគ្នារក្សានូវបញ្ចសីលនោះតើលោកពោលដោយអំណាចអ្វី?

វិ. លោកពោលដោយអំណាចនៃបុគ្គលដែលមិនបានរក្សានូវ បាដិហារិយបក្ខឧបោសថ, គឺថ្ងៃឧបោសថដែលមានក្នុងជុណ្ហបក្ខ និង កាឡបក្ខ ។

បុ. ចុះបាដិហារយបក្ខឧបោសថនោះ បានដល់បុគ្គលបែបណា?

វិ. បានដល់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយកិច្ចការងារច្រើន នឹងរក្សា បកតិឧបោសថនឹងបដិជាគរឧបោសថ ឱ្យបានរាល់ខែទាំងអស់ពុំបាន ឬថានឹងរក្សាទៅក៏បានដែរ តែថាពុំបានគ្រប់គ្រាន់បរិបូណ៌ទៅតាម កំណត់នៃថ្ងៃឧបោសថកាល មានឱកាសល្មមរក្សាបានតែត្រឹម ១ បក្ខឬ ២ បក្ខជាដើមប៉ុណ្ណោះ ។

បុ. ឧបោសថមានតែ២ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ គឺបកតិឧបោសថ ១, បដិជាគរឧបោសថ១,

ចុះបាដិហារិយឧបោសថនោះកើតមានពីត្រឹមណាមក ? ព្រះអង្គទ្រង់ ប្រារព្ធនឹងបុគ្គលណា ? បុគ្គលនោះឈ្មោះអ្វី ?

វិ. ព្រះអង្គទ្រង់ប្រារព្ធចំពោះនាងឧត្តរាទេវធីតា ព្រោះនាង

រក្សានូវបកតិឧបោសថ នឹងបដិជាគរឧបោសថគ្រប់ថ្ងៃឧបោសថកាល រាល់ៗខែទាំងអស់ពុំបាន នាងក៏លះបង់នូវទិព្វសម្បត្តិក្នុងឆ្នាំមួយ បាន ចូលមកព្រោះនាងរក្សាឧបោសថគ្រប់ៗថ្ងៃឧបោសថកាលទាំងអស់ព្រម ទាំងបានប្រកាសនូវសេចក្តីជ្រះថ្លារបស់ខ្លួនចំពោះព្រះភក្រ្ត ព្រះមាន ព្រះភាគជាម្ចាស់ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់សំដែងសរសើរអានិសង្សនេះ ចំពោះ នាងដែលបានសមាទានរក្សានូវឧបោសថនោះថា: នាងត្រូវបានផល ច្រើនណាស់ទើបបានមានឈ្មោះថាបាដិហារិយបក្ខឧបោសថចាប់ដើម តាំងពីត្រឹមកាលនោះដរាបមកដល់ឥឡូវនេះឯង ។

បុ. បាដិហារិយបក្ខឧបោសថនោះមានឈ្មោះដូចម្តេច ? ប្រែ ថាដូចម្តេច ?

វិ. មានឈ្មោះថានិព្វទ្ធុបោសថ ប្រែថាឧបោសថជាប់មិនដាច់គឺ គប្បីទទួលសមាទានរាល់ថ្ងៃ ដែលលោកបានកំណត់ទុកថាជាថ្ងៃឧបោ- សថកាលទាំងប៉ុន្មាន នឹងលុះបង់ចោលថ្ងៃណាមួយពុំបានឡើយ ។

បុ. បាដិហារិយឧបោសថនោះតើលោកកំណត់ប៉ុន្មានខែ ? គឺ ខែអ្វីខ្លះ ?

រ. លោកសំដែងដោយន័យមានប្រការផ្សេងៗ ប៉ុន្តែបើតាមក្នុងធម្មិកសូត្រទុតិយវគ្គនៃសុត្តនិបាត លោកកំណត់៥ខែ គឺខែអាសាធ១, ស្រាពណ៍១, ភទ្របទ១, អស្សុជ១, នឹងខែកត្តិក១ ។

ន័យមួយវិញទៀតក្នុងរាជសូត្រលោកពោលថា :

តេន រាជសុត្តវណ្ណនាយំ បាដិហារិយបក្ខោ នាម អន្តោវស្សេ តេមាសំ និពទ្ធុបោសថោ តស្មិំ អសក្កោន្តស្ស ទ្វិន្នំ បវារណានំ អន្តរេ ឯកមាសំ និពទ្ធុបោសថោ តស្មិំ អសក្កោន្តស្ស បឋមបវារណតោ បដ្ឋាយ ឯកោ អឌ្ឍមាសោ បាដិហារិយបក្ខោយេវ នាមាតិ វុត្តំ ។

(ប្រែថា) ព្រោះហេតុនោះ បាដិហារិយបក្ខ លោកពោលហើយក្នុងរាជសូត្រថា "ឧបោសថបុគ្គលរក្សាជានិច្ចអស់ខែបីខាងក្នុង នៃរដូវភ្លៀង បើបុគ្គលមិនអាចរក្សាអស់ប៉ុណ្ណោះទេ ត្រូវរក្សាជានិច្ចអស់១ខែ ត្រង់ចន្លោះបវារណាទាំងពីរ បើបុគ្គលមិនអាចរក្សាអស់ប៉ុណ្ណោះទៀតទេ ត្រូវរក្សាអស់១ខែ ឬកន្លះខែ ចាប់តាំងពីថ្ងៃបវារណាជាដំបូង (ការរក្សានេះ) ហៅថា បាដិហារិយឧបោសថ ។

ក្នុងដីកាវាជសូត្រលោកពោលថា **និពទ្ធុបោសថោ សំវច្ឆរេ សំវច្ឆរេ បដិប្បដិហារិតព្វតោ បវត្តេតព្វតោ បាដិហារិយបក្ខោ នាម ។**

(ប្រែថា)ឧបោសថជាប់មិនដាច់ លោកហៅថា បាដិហារិយបក្ខ ព្រោះបុគ្គលត្រូវរក្សារឿយៗ នឹងត្រូវប្រព្រឹត្តទៅរាល់ៗឆ្នាំ ។

ពាក្យទាំងប៉ុន្មានដែលបានអធិប្បាយមកនេះ បើសប្បុរសទាំងឡាយចូលចិត្តនូវសេចក្តីត្រង់ណា ក៏គប្បីកាន់យកសេចក្តីនោះចុះ ។

បុ. បាដិហារិយឧបោសថក្តី បកតិឧបោសថក្តី បដិជាគរឧបោសថក្តី ដូចគ្នាឬផ្សេងគ្នា ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. ដូចគ្នាមិនផ្សេងគ្នាទេថ្ងៃបកតិឧបោសថកាលក៏នៅជាថ្ងៃបកតិឧបោសថដដែល ថ្ងៃបដិជាគរឧបោសថកាល ក៏នៅជាថ្ងៃបដិជាគរដដែលឯថ្ងៃនោះមិនប្លែកគ្នាទេ ប្លែកតែត្រង់តាំងចេតនារួមគ្នា កំណត់ថា ៥ខែ ឬ៤ខែឬ៣ខែ មិនឱ្យខ្វះឬលើសថ្ងៃដែលជាបាដិហារិយឧបោសថកាលណាមួយប៉ុណ្ណោះ ដូចមានសំដែងក្នុងឧត្តរាវិមានវណ្ណនាថា:

បាដិហារិយបក្ខញ្ចាតិ ឧបនិហរណកបក្ខញ្ច ចាតុទ្ទសី

បញ្ចទសី អដ្ឋមីនំ យថាកមំ អាទិតោ អន្តតោច បក្ខគមនាគមនវសេន ឧបោសថសីលស្ស បដិជគ្គនកបក្ខញ្ច តេរសី បាដិបទសត្តមី នវមីសុចាតិ អត្ថោ ៕

(ប្រែថា) បាដិហារិយបក្ខនោះ គឺអស់ឧបនីហរណបក្ខ គឺបក្ខសំរាប់នាំចូលនឹងបក្ខសម្រាប់នាំចេញផង, អស់បដិជគ្គនកបក្ខ គឺបក្ខខាងបដិជាគរឧបោសថដោយអំណាចថ្ងៃទទួលនឹងថ្ងៃជូនទាំងខាងដើមនឹងខាងចុងតាមលំដាប់នៃថ្ងៃ១៤កើត ១៤រោច,១៥កើត ១៥រោច, ៨កើត,៨រោច ផង គឺ ថៃទី១៣កើត,១៣រោច,១រោច,៧កើត,៧រោច, ៩កើត,៩រោច ។

អធិប្បាយថា : ក្នុងផុណ្ណបក្ខនឹងកាឡបក្ខ គឺចំណែកខាងខ្នើតនឹងខាងរនោចទាំងពីរនេះឧបោសថកាលមានតែ១៣ ថ្ងៃគឺ : បកតិឧបោសថកាល ៦ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ៨កើត, ៨រោច, ១៤កើត, ១៤រោច, ១៥កើត, ១៥រោច ។ ថ្ងៃបដិជាគរឧបោសថកាលមាន៧ថ្ងៃគឺ១រោច, ៧កើត,៧រោច,៩កើត,៩រោច,១៣កើត,១៣រោច,ក្នុងខែមួយៗ ត្រូវជា ១៣ថ្ងៃគត់រួមមកទាំងអស់ឈ្មោះបាដិហារិយឧបោសថកាល ។

ថ្ងៃដែលទំនេរពីថ្ងៃឧបោសថទាំងអស់១៧ថ្ងៃ បើខែខ្វះថយមក ១៦ថ្ងៃវិញជាថ្ងៃត្រូវរក្សាបញ្ចសីលក្នុងសម័យជាន់នោះ ។

ព្រោះហេតុដូច្នេះហើយ បានជាព្រះសិរិមង្គលាចារ្យលោក សំដែងកំណត់កាលបញ្ជាក់សេចក្តីថែមមកទៀតថា :

បញ្ចមីអាទយោ មាសស្ស អដ្ឋទិវសា បកតិឧបោសថស្ស តេសមាទិអន្តភូតាច ចតុត្ថី ឆដ្ឋីអាទយោ ឯកាទស បដិជា-គរុបោសថស្ស សកលាបិ វស្សិកមាសា បាដិហារិយុបោសថស្ស កាលោតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ ។

(ប្រែថា) ក្នុងមួយខែមាន៨ថ្ងៃ មានបញ្ចមីជាដើម ជាកាលនៃបកតិឧបោសថ ថ្ងៃទាំងឡាយ១១មានថ្ងៃចតុត្ថីនឹងថ្ងៃឆដ្ឋីជាដើម ជាខាងដើមនិងខាងចុងនៃថ្ងៃបកតិឧបោសថកាលនោះ ជាកាលនៃបដិជាគរឧបោសថ ខែទាំងឡាយប្រកបដោយរដូវភ្លៀងទាំងអស់ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីសន្និដ្ឋានថា ជាកាលនៃបាដិហារិយឧបោសថដោយពិត ។

បុ. កាលដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់ធរមាននៅឡើយ ថ្ងៃឧបោសថកាលមានប៉ុន្មាន ? ចូលបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់លាស់មកមើល

វ. បញ្ជាក់សេចក្ដីឱ្យឃើញច្បាស់ថា : កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់គង់ព្រះជន្មនៅឡើយ ថ្ងៃឧបោសថកាលមានតែ ១៣ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះទេ គឺថ្ងៃបកតិឧបោសថ ៦ថ្ងៃ, បដិជាគរឧបោសថ ៧ថ្ងៃក្នុងខែមួយ ។

ប. ដែលបន្ថែមថ្ងៃឧបោសថមកទៀត តើខាងក្រោយឬមុនថ្ងៃដែលព្រះអង្គបរិនិព្វាន ? សេចក្ដីយល់របស់ព្រះអរហន្តក្នុងសម័យជាន់នោះដូចម្ដេច ?

វ. លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់បរិនិព្វានទៅហើយ កាលជាខាងក្រោយតមក ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយដែលលោកធ្វើបឋមសង្គាយនានោះ លោកក៏បានពិចារណាយល់ឃើញច្បាស់ថា: ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតថ្ងៃឧបោសថកាល .ក្នុង១ខែ៦ថ្ងៃ ដើម្បីនឹងធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតបរិសុទ្ធ នឹងស្ដាប់ធម៌ទេសនា នឹងធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតផុតចាកនីវរណធម៌ទាំង៥ប្រការមានកាមឆន្ទជាដើមបាន ទើបលោកយល់ថា : មិនសមតាមកាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់អនុញ្ញាតឱ្យស្ដាប់ធម៌ទេសនាក្នុង១ខែ៨ថ្ងៃ ហើយលោកក៏ជ្រើសរើសយកថ្ងៃបញ្ចមី

ជាថ្ងៃសមាទានន្ទូវអង្គនៃបកតិឧបោសថថែមពីរថ្ងៃទៀត រួមត្រូវជាបកតិឧបោសថមាន៨ថ្ងៃ ។

បុ. ឯបាដិហារិយឧបោសថនោះ រក្សាបានតែវស្សាវស្សាទាំង ៤ខែឬដូចម្ដេច ?

វិ. មិនមែនបានតែក្នុងវស្សាវស្សាទេ ត្រង់ពាក្យដែលលោកថា "**សកលាមិទស្សិកមាសា**" ប្រែថា ខែទាំងឡាយដែលប្រកបដោយវស្សាវស្សាទាំងអស់ខ្លះ នឹងចូលចិត្តថា រក្សាន្ទូវបាដិហារិយឧបោសថបានតែក្នុងវស្សាវស្សា ៤ ខែប៉ុណ្ណោះក៏ទេដែរ, **សកលាមិ** ប្រែថា ទាំងអស់ខ្លះឬថា ទាំងអស់ក៏បាន ពាក្យដែលលោកប្រែថា ទាំងអស់ខ្លះនោះ បានសេចក្ដីថា រក្សាន្ទូវបាដិហារិយឧបោសថអស់វស្សាវស្សាទាំង ៤ ខែក៏គួរដែរ ។

ពាក្យដែលប្រែថា ទាំងអស់ក៏បាននោះ បានសេចក្ដីថា រក្សាន្ទូវបាដិហារិយឧបោសថអស់វស្សាវស្សាទាំង ៤ ខែក៏បាន, ១ខែក៏បាន, ដូចសេចក្ដីខាងដើម ដែលបានសំដែងកំណត់កាលរួចមកហើយ ។

បុ. ឯបាដិហារិយឧបោសថនោះ ក្នុង ១ ខែ១ ត្រូវឱ្យរក្សារាល់ៗ

ថ្ងៃឬដូចម្ដេច?

វិ. មិនមែនរាល់ៗថ្ងៃទេ គឺរាល់ៗថ្ងៃឧបោសថកាលទេតើ ពាក្យដែលលោកពោលថា ខែទាំងឡាយប្រកបដោយរដូវភ្លៀងជាកាលគួរនឹងរក្សានូវបាដិហារិយឧបោសថទាំងអស់ក៏ឃើញច្បាស់ថា ហាក់ដូចជា ឱ្យរក្សានូវបាដិហារិយឧបោសថក្នុងខែនីមួយៗរាល់ៗថ្ងៃទាំងអស់ បានជាមានពាក្យគេចិអាចារ្យស័ង្ស័យដូច្នេះថា រក្សានូវឧបោសថក្នុងថ្ងៃណាមួយក៏បានឥតទាស់ខុសអ្វីឡើយ ឬថានឹងរក្សារាលៗថ្ងៃទៅនោះក៏បានដែរ តំ អយុត្តំ ឯពាក្យដែលគេចិអាចារ្យពោលដូច្នេះនោះមិនគួរសោះ ឡើយព្រោះថាជាហេតុនឹងនាមថ្ងៃឧបោសថកាល ដែលលោកបានកំណត់មកទាំងប៉ុន្មាននោះ ឱ្យខុសស្រឡះឥតប្រយោជន៍ទាំងអស់ដូចបាលីថា :

ឯវញ្ចរិ សតិ ចាតុទ្ទសីតិអាទិនិយមោ និរត្ថកោ សិយា

កាលបើពាក្យគេចិអាចារ្យពោលមកយ៉ាងនេះពិតប្រាកដមែន ការកំនត់ថ្ងៃឧបោសថកាលទាំងប៉ុន្មាន មានថ្ងៃចាតុទ្ទសីជាដើម ដែលលោកពោលទុកក្នុងឧត្តរវិមានវណ្ណនាថាជាសត្រូវរក្សាបាដិហារិយឧបោសថ

នោះ និង ត្រឡប់ទៅជាឥតប្រយោជន៍វសាវរបង់ ។

នចេស និរុត្តោ ឯការកំណត់ថ្ងៃទាំងឡាយមានថ្ងៃចាតុទ្ទសីជាដើមនោះ មិនមែនជាថ្ងៃឥតប្រយោជន៍ទេ គឺជាថ្ងៃមានប្រយោជន៍សំខាន់ណាស់ គឺឱ្យរក្សារាល់ៗ ឧបោសថកាល ដែលជាកាលនៃបាដិហារិយឧបោសថប៉ុណ្ណោះទេតើ ។

បុ. បើដូច្នោះ ថ្ងៃដែលបានកំណត់មកទាំងប៉ុ ន្មាននឹងចូលចិត្តសេចក្តីយ៉ាងណា? ចូរអធិប្បាយ

វិ. នឹងចូលចិត្តសេចក្តីថា កេចិអាចារ្យសង្ស័យពីថ្ងៃបកតិឧបោសថអំពីថ្ងៃបដិជាគរឧបោសថដូច្នេះទៅវិញនោះមិនគួរទេ ព្រោះព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ លោកបានពោលកំណត់ថា ថ្ងៃបកតិឧបោសថទាំង ៨ថ្ងៃមានថ្ងៃបញ្ចមីជាដើម, ថ្ងៃបដិជាគរឧបោសថ១១ថ្ងៃ មានថ្ងៃចតុត្ថីនឹងឆដ្ឋីជាដើម ប៉ុណ្ណោះជាថ្ងៃបាដិហារិយឧបោសថកាល ហើយឱ្យត្រូវតាមខែទៀតផង ។

បុ. ហេតុនោះ ឧបាសក-សិកាទាំងឡាយគប្បីរក្សានូវបាដិហារិយឧបោសថនោះ ក្នុងក្ខមួយៗរាល់ៗថ្ងៃទៅឬដូម្តេច ?

វិ. ឧបោសកៈសិកាទាំងឡាយគប្បីចូលចិត្តឱ្យជាក់ច្បាស់ចុះថា រក្សានូវបាដិហារិយឧបោសថនេះក្នុងបក្ខមួយៗនឹងរក្សារាល់ៗថ្ងៃទៅក៏ទេដែរ,គឺរក្សាតែថ្ងៃដែលបានសំដែងកំណត់ថា ជាថ្ងៃឧបោសថក្នុងខែមួយរក្សានូវឧបោសថ១៩ថ្ងៃគត់ គឺថ្ងៃបកតិឧបោសថ៨ថ្ងៃ ថ្ងៃបដិជាគរឧបោសថ ១១ ថ្ងៃត្រូវឱ្យរក្សាគ្រប់ថ្ងៃទាំងអស់នឹងលះបង់ថ្ងៃណាមួយបានឡើយទើបបានឈ្មោះថា បាដិហារិយបក្ខឧបោសថដោយពិត ។

បុ. ចុះការរក្សាបាដិហារិយឧបោសថនោះមានគុណានិសង្សដូចគ្នានឹងរក្សាបកតិឧបោសថនឹងបដិជាគរឧបោសថដែរឬផ្សេងគ្នា ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. មានគុណានិសង្សវិសេសខុសគ្នាមិនដូចគ្នាទេ, ព្រោះថាការរក្សានូវបាដិហារិយឧបោសថ គឺងរឹងយ៉ាងឧក្រិដ្ឋមានច្បាប់បញ្ញត្តហាមប្រាមផ្តាច់ថា កាលបើបុគ្គលបានរក្សានូវបាដិហារិយបក្ខឧបោសថហើយត្រូវរក្សាឱ្យបានគ្រប់ថ្ងៃ ឧបោសថទាំងអស់ដែលមានកំណត់កាលថាជាថ្ងៃឧបោសថទាំងប៉ុន្មានទើបបាន, តែរក្សាមិនគ្រប់កាលដែលមានកំណត់ថាជាថ្ងៃឧបោសថហើយ មិនបានឈ្មោះថាបាដិហារិយ

ឧបោសថឡើយ ។

បុ. ចុះបកតិឧបោសថ នឹងបដិជាគរឧបោសថ សុទ្ធតែមាន កំណត់ថ្ងៃទាំងអស់ឬអ្វីបើរក្សាមិនបានគ្រប់ចំនួនថ្ងៃ ដែលលោកបាន កំណត់មកទាំងប៉ុន្មានទេ តើនឹងកើតឡើងជាឧបោសថដែរឬដូចម្ដេច?

វិ. លោកបានកំណត់ថ្ងៃជាទៀងទាត់, ឯបកតិឧបោសថមាន កំណត់កាល៨ថ្ងៃ បដិជាគរឧបោសថកំណត់កាល១១ថៃ ក្នុងមួយខែក៏ ពិតមែនហើយតែមិនមានច្បាប់បញ្ញាត្ត នឹងហាមដាច់ខាតថា : ត្រូវតែ ទទួលសមាទាននូវអង្គនៃបកតិឧបោសថ ឱ្យបានគ្រប់ថ្ងៃឧបោសថដែល លោកកំណត់កាលក្នុងមួយខែៗនោះទេ ទោះបីរក្សាក្នុងខែ ១ ឱ្យគ្រប់ ថ្ងៃទាំងអស់ទៅក៏បាន រក្សាតែ៨ថ្ងៃក៏បាន រក្សាតែ២ថ្ងៃក៏បាន,រក្សាតែ មួយថ្ងៃក៏បាន តាមសមគួរដល់សទ្ធារបស់អ្នករក្សា ។

បុ. ឧបោសថនោះ តើមានប៉ុន្មានយ៉ាងតទៅទៀត ?

វិ. ឧបោសថនោះមាន៣យ៉ាងទៀតគឺ :

១-គោបាលឧបោសថ, ២-និគណ្ឋឧបោសថ, ៣-អរិយុ-ឧបោសថ រួមត្រូវជា៣យ៉ាងដូច្នេះ ។

បុ. ឯគោបាលឧបោសថនោះ តើរក្សាដូចម្តេច ? ចូរអធិប្បាយ

វិ. ឯគោបាលឧបោសថនោះ រក្សាឧបោសថដូចជានាយគង្វាលគោ, អធិប្បាយជាបុគ្គលរក្សានូវឧបោសថ ដូចជានាយគោបាលដែលស៊ីឈ្នួលឃ្វាលគោឱ្យអ្នកដទៃ កៀងគោឱ្យទៅកាន់ទីដែលមានទឹកនឹងស្មៅជាដើមទន្ទឹងឱ្យតែដល់ពេលហើយ នឹងកៀងមកប្រគល់ឱ្យម្ចាស់គេវិញទារយកតែថ្លៃឈ្នួលប៉ុណ្ណោះឯងសេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ចំណែកខាងបុគ្គលដែលរក្សានូវឧបោសថនោះ ទន្ទឹងឱ្យតែអស់កាលឧបោសថហើយនឹងអាលបរិភោគនូវអាហារភោជន នឹងបរិភោគនូវកាមគុណមានប្រការៈផ្សេងៗ តាមតែចំណង់ចិត្តរបស់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃមុន យ៉ាងនេះឈ្មោះថាគោបាលឧបោសថមានអានិសង្សតិច មានពន្លឺរស្មីមិនសូវរុងរឿងឡើយ ដូចជានាយគង្វាលគោដូច្នោះឯង ។

បុ. និគណ្ឋឧបោសថនោះ តើឧបោសថដូចម្តេច? ចូរអធិប្បាយ

វិ. ឯនិគណ្ឋឧបោសថនោះ រក្សាឧបោសថដូចជាឧបោសថនិគ្រន្ថ

អធិប្បាយថា : ពួកនិគ្រន្ថក្តិរិយរក្សាមានកំណត់ខែត្រ-ដែនរបស់

ខ្លួនដូចយ៉ាងកំណត់ថាសត្វដែលនៅទិសខាងកើត ឆ្ងាយអំពី១០០ យោជន៍ទៅ, ខាងត្បូងឆ្ងាយពី១០០យោជន៍ទៅ, ខាងលិចឆ្ងាយពី១០០ យោជន៍ទៅ, ខាងជើងឆ្ងាយពី១០០យោជន៍ទៅ, គេវៀរមិនសម្លាប់ សត្វទាំងអស់នោះ ដូច្នេះឈ្មោះថានិគណ្ឋឧបោសថ ។ បើពួកឧបាសក-សិកាណារក្សាបែបនេះ ឈ្មោះថានិគណ្ឋឧបោសថមិនមានអានិសង្ស ឡើយ ។

បុ. ឯអរិយឧបោសថនោះ តើដូចម្តេច ?

វិ. ឯអរិយឧបោសថនោះ បានដល់ឧបោសថរបស់ព្រះអរិយព្រះ អរិយបុគ្គលគឺលោករក្សានូវឧបោសថ កំចាត់បង់នូវឧបក្កិលេសឱ្យ បរិសុទ្ធស្អាតឱ្យប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ពីខន្ធសន្តាន ។ លោកលះ បង់នូវកិលេសណាហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់កិលេសនោះវិញ , ឈ្មោះថាអរិយឧបោសថ បើឧបាសក-សិការក្សាបែបនេះ ឈ្មោះថាអរិយឧបោសថរមែងមានអានិសង្សច្រើនយ៉ាងក្រៃលែង ។

បុ. អង្គនៃឧបោសថមានប៉ុន្មានទ្បានគឺអ្វីខ្លះ ? ចូលរាប់

វិ. មាន៨ សមដូចព្រះអង្គសំដែងបញ្ញត្តទុកមកក្នុងឧបោសថ

សូត្រ ក្នុងគម្ពីរតិកង្គុត្តរនិកាយថា .

បាណំ ន ហនេ ន ចាទិន្នមាទិយេ
មុសា ន ភាសេ ន ច មជ្ជបោ សិយា
អព្រហ្មចរិយា វិរមេយ្យ មេថុនា
រត្តឹ ន ភុញ្ជេយ្យ វិកាលភោជនំ
មាលំ ន ធារេ ន ច គន្ធមាចរេ
មញ្ចេ ឆមាយំវ សយេថ សន្ថតេ
ឯតញ្ហិ អដ្ឋង្គិកមាហុបោសថំ
ពុទ្ធេន ទុក្ខន្តគុនា បកាសិតំ ។

(ប្រែថា) បុគ្គលមិនត្រូវសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង, ទាំងមិនត្រូវប្រើគេឱ្យសម្លាប់១, មិនត្រូវលួចទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនត្រូវប្រើគេឱ្យលួច១, ត្រូវវៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ គឺសេពនូវមេថុនធម្ម១, មិនត្រូវពោលពាក្យកុហក១, មិនត្រូវផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានឹងមេរ័យ១, មិនត្រូវបរិភោគអាហារក្នុងវេលាវិកាល១ មិនត្រូវទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូបផ្សេងៗ១ មិនត្រូវដេកឬអង្គុយលើ

គ្រឿងមិនគួរឬមិនត្រូវដេកឬអង្គុយលើធរណី ជំក្រាលដោយគ្រឿងកម្រាលដ៏មិនគួរ១ ។

សេចក្ដីដូចបានសំដែងមកនេះ លោកអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានព្រះអរហំសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើម លោកដល់នូវទីបំផុតនៃសេចក្ដីទុក្ខបានសំដែងនូវឧបោសថ ដែលប្រកបដោយអង្គទាំង៨ប្រការនេះ (បញ្ញត្តទុកមកដរាបដល់កាលឥឡូវនេះដោយពិត) ។

បុ. បាណាតិបាតសិក្ខាបទ ប្រែដូចម្ដេច ?

វិ. ប្រែថាវៀរចាកនូវកិរិយាសម្លាប់សត្វ ។

បុ. បាណាតិបាតសិក្ខាបទ មានអង្គប៉ុន្មាន? អ្វីខ្លះ?

វិ. មានអង្គ៥គឺ :

១-**បាណោ** សត្វមានជីវិត

២-**បាណសញ្ញិតា** សេចក្ដីដឹងថាសត្វមានជីវិត ។

៣-**វធកចិត្តំ** ចិត្តគិតនឹងសម្លាប់

៤-**ឧបក្កមោ** ព្យាយាមនឹងសម្លាប់

៥-**តេនមរណំ** សត្វស្លាប់ដោយព្យាយាមនោះ

បើមិនប្រកបដោយអង្គទាំង៥នេះទេ មិនឈ្មោះថាដាច់បាណា-តិបាតឡើយ ។

បុ. បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយមានទោសដែរឬមិនមានទេ? បើមានទោសសុទ្ធតែធ្ងន់ទាំងអស់ ឬ សុទ្ធតែស្រាលទាំងអស់ឬមានធ្ងន់មានស្រាល? ព្រោះហេតុអ្វី?

វិ. ការប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ រមែងមានទោស, ប៉ុន្តែមិនមែនមានទោសធ្ងន់ទាំងអស់ទេ, មិនមែនស្រាលទាំងអស់ទេ មានធ្ងន់មានស្រាលព្រោះតាមកម្លាំងព្យាយាមនឹងរូបសត្វ ។

បុ. ការប្រព្រឹត្តិកន្លងគឺសម្លាប់សត្វដូចម្តេចមានទោសស្រាល ? សម្លាប់សត្វដូចម្តេចមានទោសធ្ងន់? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. សម្លាប់សត្វតូចមានទោសស្រាល, សម្លាប់សត្វធំមានទោសធ្ងន់ ព្រោះថាសត្វតូចមានព្យាយាមតិច សម្លាប់សត្វធំមានព្យាយាមច្រើន ។

បុ. ពាក្យថាសត្វក្នុងទីនេះ សំដៅយកតែសត្វតិរច្ឆាន ឬសំដៅយកមនុស្សជាតិដែរ

វិ. សត្វក្នុងទីនេះ សំដៅយកទាំងសត្វតិរច្ឆានទាំងមនុស្ស ។

ឞុ. ចុះការប្រព្រឹត្តិកន្ទង គឺសម្លាប់សត្វនឹងមនុស្សធ្ងន់-ស្រាល ដូចគ្នា ឬ ខុសគ្នា ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. សម្លាប់សត្វតិរច្ឆានមានទោសស្រាល សម្លាប់មនុស្សមានទោសធ្ងន់ ព្រោះថាសត្វតិរច្ឆានជាអភព្វរូបជាសត្វមិនគួរទទួលមគ្គផលជាន់ខ្ពស់បាន,ទោះបីបានស្តាប់ធម៌ទេសនាអំពីពុទ្ធឱស្ឋហើយ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាមុតមាំយ៉ាងណា ក៏មិនអាចលុះមគ្គផលជាន់ខ្ពស់បាន ឯមនុស្សជាតិអាចទទួលមគ្គផលបាន ។

ឞុ. ចុះបុគ្គលបានប្រព្រឹត្តធ្វើនូវអំពើបាណតិបាតនេះហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅកាន់បរលោក ទទួលរងនូវសេចក្តីទុក្ខក្នុងទីណាខ្លះ ? ចូរអធិប្បាយ

វិ. ទៅទទួលរងទុក្ខក្នុងអបាយភូមិទាំងបួន

អធិប្បាយថា : បុគ្គលនោះឯងស្លាបទៅត្រូវទទួលរងនូវសេចក្តីទុក្ខក្នុងនរកអស់កាលជាយូរអង្វែង លុះរួចអំពីនរកនោះមកហើយ ក៏បានមកកើតជាប្រេត អសុរកាយ ជាសត្វតិរច្ឆាន រួចអំពីនោះមកកើតជាមនុស្សមានរូបរាងកាយនោះអាក្រក់រកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមពុំបាន ឯរោគា

ព្យាធិ រមែងតែងបៀតបៀនបុគ្គលនោះជាច្រើន គឺមានអាយុនោះក៏ ឯអំពើបាណាតិបាតនេះ ឱ្យផលឆាប់រហ័សជាងកម្មទាំងពួង មានទុ ផលជាទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្មក្នុងជាតិនេះក៏សឹងមាន, បើបុគ្គលឯណ មួយបានវៀរលែងមិនធ្វើនូវអំពើបាណាតិបាតនេះបានហើយ, បុគ្គ នោះលុះស្លាប់ទៅហើយ ទៀងតែនឹងបានសោយសម្បត្តិសុខ កើ ឡើងក្នុងជាតិណាៗរូបក៏ល្អ រោគាព្យាធិ ក៏មិនសូវមាន អាយុក៏វែ តាមកាលកំណត់អាយុក្ខ័យ ។

បុ. អទិន្នាទានសិក្ខាបទនោះ ប្រែថាដូចម្ដេច ?

វិ. ប្រែថា : វៀរបង់នូវការលួចឆក់ប្រវ័ញ្ចន៍នូវទ្រព្យនៃបុគ្គ ដទៃ ។

បុ. លួចដូចម្ដេចដែលមានទោសស្រាល ? លួចដូចម្ដេចមា ទោសធ្ងន់ ?

វិ. លួចទ្រព្យមានតម្លៃតិចមានទោសស្រាល, លួចទ្រព្យមា តម្លៃច្រើនមានទោសធ្ងន់, បើទុកជាទ្រព្យនោះមានតម្លៃស្មើគ្នា, អ្នកមានគុណវិសេសតិច ទោសនោះក៏ស្រាល, អ្នកមានគុណវិសេ

ច្រើនទោសនោះក៏ធ្ងន់ ។ បើលួចដោយព្យាយាមយំភ្លៀវក្លាវ័ងវឹតតែមានទោសនោះធ្ងន់ទៅទៀត ។

ប៉ុ. អទិន្នាទានសិក្ខាបទមានអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. មានអង្គ៥គឺ :

១.បរបរិគ្គហឹតំ ទ្រព្យដែលមានម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា

២.បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា សំគាល់ដឹងថា ជាទ្រព្យមានម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា

៣.ថេយ្យចិត្តំ ចិត្តចង់លួចទ្រព្យដែលម្ចាស់គេហួងហែងរក្សា

៤.ឧបក្កមោ ព្យាយាមនឹងលួច

៥.តេនហារណំ លួចយកទៅបានដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះ ។

ប៉ុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៥ នេះទេ តើត្រូវអទិន្នាទានដែរឬ?

វិ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៥ នេះទេ មិនត្រូវអទិន្នាទានឡើយ ។

ប៉ុ. បើបុគ្គលណាមួយបានប្រព្រឹត្តកន្លងអទិន្នាទានសិក្ខាបទនេះ

ហើយ លុះស្លាប់ទៅនឹងបានទៅរងសេចក្តីទុក្ខលំបាកយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

វិ. បុគ្គលណាមួយបានប្រព្រឹត្តកន្លងអទិន្នាទានសិក្ខាបទនេះ ហើយ លុះស្លាប់ទៅៗរងទុក្ខក្នុងនរកអស់កាលជាយូរអង្វែង, លុះរួចអំពីនរកមកហើយ ដោយសេសសល់ផលកម្មបានកើតជាសត្វតិរច្ឆានរកចំណីអាហារគ្រាន់តែនឹងបរិភោគក៏បានដោយកម្រ, បើនឹងបានទៅកើតជាមនុស្សក៏កើតក្នុងត្រកូលដ៏ថោកទាបខ្សត់ខ្សោយ ទ្រព្យសម្បត្តិសូម្បីតែអាហារសម្រាប់បរិភោគក៏មិន ដែលបានឆ្អែតស្កប់ស្កល់នឹងគេ, ឯទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនរកបានមកបន្តិចបន្តួច ក៏តែងតែវិនាសទៅដោយចោរលួចភ្លើងឆេះ កណ្តៀរកោរកណ្តុរកាត់ជាដើម រមែងរងទុក្ខវេទនាយ៉ាងដូច្នេះនេះ គឺច្រើនជាតិណាស់ នឹងត្រារាប់ថាប៉ុណ្ណេះប៉ុណ្ណោះពុំបាន ។

បុ. អព្រហ្មចរិយសិក្ខាបទ ប្រែថាដូចម្តេច ?

វិ. ប្រែថាវៀរចាកនូវកិរិយាប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌មិនប្រសើរ គឺសេពនូវមេថុនធម្ម ។

បុ. ធម៌ដូចម្តេចដែលហៅថា មេថុន ?

វិ. ធម៌ដែលហៅថា មេថុននោះ គឺធម៌របស់អសប្បុរស ធម៌របស់ អ្នកស្រុក ធម៌របស់មនុស្សដ៏ថោកទាប ជាអំពើដែលជនពីរនាក់ តែងរួមគ្នាក្នុងទីកំបាំងនេះឯងហៅថា មេថុន ។

បុ. កាមេសុមិច្ឆាចារសិក្ខាបទ នឹងអព្រហ្មចរិយសិក្ខាបទ ផ្សេងគ្នា ឬដូចគ្នា ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. ផ្សេងគ្នា គឺកាមេសុមិច្ឆាចារ លោកឱ្យវៀរចាកស្រី២០ជំពូក, អព្រហ្មចរិយលោកឱ្យវៀរចំពោះទ្វារមគ្គទាំង៣០ អស់យប់ ១ ថ្ងៃ១ ព្រោះថាសិក្ខាបទទាំងពីរនេះ បើបុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ រមែងមានទោសផ្សេងគ្នា, កាមេសុមិច្ឆាចារសិក្ខាបទ មានទោសជាធម្មតាលោក ទោះបីបានសមាទានក៏ដោយ មិនបានសមាទានក៏ដោយ ឱ្យតែប្រព្រឹត្តកន្លងមិនផុតទោសឡើយ, ឯអព្រហ្មចរិយសិក្ខាបទត្រាតែខ្លួនបានសមាទានហើយព្រប្រព្រឹត្តកន្លងទើបមានទោស ព្រោះសិក្ខាបទនេះមានទោសដោយកន្លងបញ្ញត្តិ ។

បុ. ស្រី២០ ជំពូកនោះតើអ្វីខ្លះ ?

វិ. ស្រី២០ ជំពូកនោះគឺ

១.មាតុរក្ខិតា ស្រីដែលមានមាតាថែរក្សា

២.បិតុរក្ខិតា ស្រីដែលបិតាថែរក្សា

៣.មាតាបិតុរក្ខិតា ស្រីដែលមានមាតាបិតាថែរក្សា

៤.ភាតុរក្ខិតា ស្រីដែលមានបងប្រុសឬប្អូនស្រីថែរក្សា

៥.ភគិនិរក្ខិតា ស្រីដែលមានបងស្រីឬប្អូនប្រុសថែរក្សា

៦.ញាតិរក្ខិតា ស្រីដែលញាតិថែរក្សា

៧.គោត្តរក្ខិតា ស្រីដែលមានគោត្តថែរក្សា(អ្នកមានសែដូចគ្នាថែរក្សា)

៨.ធម្មរក្ខិតា ស្រីដែលមានសង្ឃថែរក្សា. ស្រីទាំង៨ជំពូកនេះ បើបុរសណាមួយសេពហើយ ត្រូវទោសកាមេសុមិច្ឆាចារ តែបុរសឯស្រីមិនត្រូវទោសអ្វីឡើយ

៩.សារក្ខា ស្រីដែលមានប្តីថែរក្សា

១០.សបរិទណ្ឌា ស្រីដែលមានស្តេចដាក់អាជ្ញាថាយកធ្វើជាទេពី

១១.ធនក្កីតា ស្រីដែលគេទិញដោយទ្រព្យ

១២. ឆន្ទវាសិនី ស្រីដែលនៅដោយស្ម័គ្រចិត្តគ្នានឹងគ្នា

១៣. ភោគវាសិនី ស្រីដែលនៅដោយសម្បត្តិ

១៤. បដវាសិនី ស្រីដែលគេផ្ចោបដៃជាមួយនឹងបុរសហើយជ្រលក់ទៅក្នុងពាងទឹក ឬផ្តិលទឹក

១៦. ឱភតចុម្ពដា ស្រីដែលគេដាក់ទ្រនូលពីក្បាល គឺស្រីអ្នករកឧសជាជាដើម

១៧. ទាសី ច ភរិយាច ស្រីដែលជាទាសីគេផងជាភរិយាគេផង គឺស្រីដែលជាទាសីរបស់បុរសណាមួយ ហើយបុរសនោះយកធ្វើជាភរិយា

១៨. កម្មការីភរិយា ស្រីដែលជាកូនឈ្នួលរបស់បុរសណាមួយហើយបុរសនោះយកធ្វើជាភរិយា

១៩. ធជាហដា ស្រីនោះគេចាប់ពីក្នុងទ័ព

២០. មហុត្តិកា ស្រីដែលនៅជាមួយគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ តែមួយវេលា ស្រីទាំង ១២ នេះ បើបុរសណាមួយទៅសេពហើយត្រូវទោសកាមេសុមិច្ឆាចារទាំងបុរសនឹងស្រី ។

បុ. ស្រីទាំង៨ជំពូកនេះ បើបុរសណាមួយទៅសេពហើយត្រូវកាមេសុមិច្ឆាចារ ចុះហេតុអ្វីចំណែកខាងស្រីក៏មិនត្រូវផង ? ចូរអធិប្បាយមកមើល

វិ. ឯស្រីទាំង៨ជំពូកនោះ បានជាត្រូវទោសក្នុងកាមេសុមិច្ឆាចារចំពោះតែបុរសស្ត្រីមិនត្រូវ ព្រោះថា ស្រីនោះ មាតាបិតាគ្រាន់តែឃុំគ្រងរក្សាកេរ្តិ៍មារយាទខាងក្រៅៗប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាម្ចាស់សម្ផស្សរបស់ស្រីនោះទេ គឺថាគ្មានស្វាមីគ្រប់គ្រង បានជាលោកសំដែងថា បើបុរសណាមួយទៅសេពនឹងស្រីនោះ ត្រូវទោសក្នុងកាមេសុមិច្ឆាចារតែបុរស ឯស្ត្រីមិនត្រូវទោសឡើយ ។

ឯស្រីទាំង១២ជំពូកនេះ ដែលថាត្រូវទោសក្នុងកាមេសុមិច្ឆាចារទាំងបុរសទាំងស្រីព្រោះថា ស្រីនោះមានស្វាមីគ្រប់គ្រងថែរក្សាឈ្មោះថាលួចសម្ផស្សរបស់ស្វាមីដូច្នេះហើយបានជាលោកសំដែងថា ស្រីពួកនេះ បើបុរសណាមួយទៅសេពត្រូវកាមេសុមិច្ឆាចារទាំងបុរស់ទាំងស្ត្រីគឺស្រីនោះឈ្មោះថា លួចសម្ផស្សប្តីទៅឱ្យបុរសដទៃ ។

បុ. ទ្វារមគ្គទាំង៣០ នោះតើអ្វីខ្លះ ? ចូររាប់

វិ. ទ្វារមគ្គទាំង៣០នោះ គឺទ្វាររបស់មនុស្ស១០, អមនុស្ស១០, សត្វតិរច្ឆាន១០, មនុស្សស្រីមានទ្វារ៣, គឺ ; វច្ចមគ្គ ទ្វារធំ១, បស្សាវមគ្គ ទ្វារតូច១, មុខមគ្គទ្វារមាត់១ ; មនុស្សប្រុសមានទ្វារពីរគឺៈ វច្ចមគ្គ១, មុខមគ្គ១ ; ឧភតោព្យញ្ជនកៈ មានទ្វារ៣ដូចមនុស្សស្រី, បណ្ឌកមានទ្វារពីរដូចមនុស្សប្រុសដែរ រួបរួមត្រូវជាទ្វារមគ្គរបស់មនុស្ស១០ ។ ទ្វារមគ្គរបស់មនុស្សនោះក៏ចាត់ជាស្រីមានទ្វារ៣, ប្រុសមានទ្វារ២, ឧភតោព្យញ្ជនកៈ មានទ្វារ៣, បណ្ឌកៈមានទ្វារ ២ រួចត្រូវជាទ្វាររបស់អមនុស្ស ១០ ; ទ្វារសត្វតិរច្ឆាននោះ ក៏ចាត់ជាញីមានទ្វារ២, ឧភតោព្យញ្ជនកៈមានទ្វារ៣, សត្វបណ្ឌកៈមានទ្វារ២ រួមត្រូវជាទ្វារសត្វតិរច្ឆាន១០ ។

បុ. អព្រហ្មចរិយសិក្ខាបទនោះមានអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. អព្រហ្មចរិយ (១) សិក្ខាបទនោះមានអង្គ៤គឺ :

១.សេវនចិត្តំ វត្ថុជាទីទំលាយនូវសីលគឺទ្វារទាំង៣០, ចំពោះទ្វារណាមួយ

(១) ក្នុងព្រហ្មជាលិកាទីងកង្ខាវិតរណីមានអង្គពីរគឺសេវិតុកាមតាចិត្តំ១, មគ្គេនមគ្គប្បដិបត្តិ១ ។

២.សេវនចិត្តំ ចិត្តគិតនឹងសេព

៣.តជ្ជោវាយាមោ ព្យាយាមនឹងសេពនូវមេថុនធម្មនោះ

៤.មគ្គេនមគ្គប្បដិបាទនំ ញ៉ាំងមគ្គនឹងមគ្គឱ្យដល់គ្នា

បុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង ៤ នេះ តើត្រូវទោសក្នុងអព្រហ្មចរិយសិក្ខាបទដែរឬទេ ?

វិ. បើមិនប្រកបដោយអង្គទាំង៤នេះទេមិនត្រូវទោសក្នុងអព្រ-ហ្មដោយសិក្ខាបទនេះឡើយ ។

បុ. មុសាវាទសិក្ខាបទនេះ ប្រែថា ដូចម្ដេច ?

វិ. ប្រែថា វៀរបង់នូវកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ។

បុ. កុហកដូចម្ដេចមានទោសស្រាល ? កុហកដូចម្ដេចមានទោសធ្ងន់ ?

វិ. បើកុហកឱ្យខូចប្រយោជន៍អ្នកដទៃតិចមានទោសស្រាល, បើឱ្យខូចប្រយោជន៍អ្នកដទៃច្រើន ទោសនោះក៏ធ្ងន់, បើខូចប្រយោជន៍អ្នកដទៃដែលមានគុណវិសេសតិចទោសនោះក៏ស្រាល អ្នកមានគុណវិសេសច្រើន ទោសនោះក៏ធ្ងន់, បើរបស់ខ្លួនមានហើយ គេមករក

សុំក្តី-ឪក្តីកុហកថាគ្មានវិញទោសនោះក៏ស្រាល បើទៅធ្វើជាបន្ទាល់សាក្សីគេ ហើយកុហកដោយកិលេសទន់ នឹងព្យាយាមទន់ទោសនោះក៏ស្រាល បើកិលេសនឹងព្យាយាមដ៏ក្លៀវក្លា ទោសនោះក៏ធ្ងន់បើកុហកគ្រាន់នឹងសើចលេងទោសនោះក៏ស្រាល បើមិនដឹងហើយកុហកថាដឹងដឹងថា មិនដឹងវិញ មិនឃើញវិញ មិនឃើញហើយកុហកថាឃើញទោសនោះក៏ធ្ងន់ ។

បុ. មុសាវាទសិក្ខាបទនេះមានអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. ឯមុសាវាទសិក្ខាបទនេះមានអង្គ៤គឺ:

១-អតច្ចំវត្ថុ វត្ថុមិនពិត

២-វិសំវាទនចិត្តំ ចិត្តគិតនឹងពោលឱ្យខុស

៣-តជ្ជោវាយាមោ ព្យាយាមនឹងពោលឱ្យខុស

៤-បរស្សតទត្ថវិជ្ជាននំ ព្យាយាមពោលនូវពាក្យឱ្យអ្នកដទៃដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនោះ ។

បុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៤នេះ តើត្រូវទោសក្នុងមុសាវាទសិក្ខាបទដែរឬ ?

វិ. បើមិនព្រមដោយអង្គទាំង៤នេះទេ មិនត្រូវទោសក្នុងមុសាវាទសិក្ខាបទនេះឡើយ ។

បុ. ឯមុសាវាទសិក្ខាបទនេះ បើបុគ្គលណាមួយបានប្រព្រឹត្តធ្វើហើយ អ្នកនោះស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅសោយទុក្ខវេទនាដូចម្តេចខ្លះ ?

វិ. បើបុគ្គលណាមួយ បានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ បុគ្គលនោះឯងលុះស្លាប់ទៅហើយ នឹងបាន សោយទុក្ខវេទនា ក្នុងនរកអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយអំណាចសេសសល់ផលកម្មត្រឡប់បានកើតជាសត្វតិរច្ឆានក្តី ជាមនុស្សក្តី មានគេកុហកបញ្ឆោតឱ្យខូចប្រយោជន៍ដូច្នេះរាល់ៗជាតិរៀងៗទៅ ។

បុ. សុរាមេរយសិក្ខាបទនេះ ប្រែថាដូម្តេច ?

វិ. ប្រែថា វៀរចាកនូវកិរិយាផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានឹងមេរ័យ ។

បុ. សុរាមេរយសិក្ខាបទនេះ មានអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. សុរាមេរយសិក្ខាបទនោះមានអង្គ៤គឺ :

១-មជ្ជនីយវត្ថុ វត្ថុជាទីតាំងនៃសេចក្តីស្រវឹងគឺសុរានឹងមេរ័យ។

២. ធាតុកម្មតាចិត្តំ ចិត្តបំរុងនឹងផឹក ។

៣. តជ្ជោវាយាមោ ព្យាយាមនឹងផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះ ។

៤. តស្សធានំបានផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះឱ្យកន្លងបំពង់កចូលទៅ។

បុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៤នេះ តើត្រូវទោសដែរឬទេ ?

វិ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៤នេះទេ មិនត្រូវទោសក្នុងសុរាមេរ័យនោះឡើយ ។

បុ. សុរានឹងមេរ័យនោះដូចគ្នាឬផ្សេងគ្នា ?

វិ. មិនដូចគ្នាទេ ផ្សេងពីគ្នា សុរានោះគឺធ្វើដោយវត្ថុមានមេ្សៅជាដើម ; មេរ័យនោះគឺយកវត្ថុមានឈើជាដើមមកត្រាំងធ្វើឱ្យជូរជាដើម ។

បុ. សុរាមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? គឺអ្វីខ្លះ ? មេរ័យមានប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ ?

វិ. សុរាមាន ៥ យ៉ាងគឺ :

១. បិដ្ឋសុរា សុរាធ្វើដោយមេ្សៅ

២.បូវសុរា សុរាធ្វើដោយនំ

៣.ឱទនសុរា សុរាធ្វើដោយបាយ

៤.កិណ្ណបក្ខិត្តា សុរាដែលគេដាក់ពូជសុរា

៥.សម្ភារសំយុត្តា សុរាដែលគេប្រកបព្រមដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ មានគ្រាប់ម្រេចនឹងគ្រាប់ស្ពៃជាដើម ។

មេរ័យមាន៥ យ៉ាងគឺ :

១.បុប្ផាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្កាឈើ

២.ផលាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្លែឈើ

៣.មធ្វាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយផ្លែចន្ទន៍ឬដោយទឹកឃ្មុំ

៤.គុឡាសវោ ទឹកត្រាំដែលគេធ្វើដោយទឹកអំពៅ

៥.សម្ភារសំយុត្តោ ទឹកត្រាំដែលប្រកបព្រមដោយគ្រឿងផ្សេងៗមានផ្លែកន្ទួតព្រៃជាដើម ។

បុ. ចុះទឹកនោះកំណត់ប៉ុន្មាន ទើបឈ្មោះថាដាច់សីល ?

វិ. ទឹកនោះមិនកំណត់ទេដោយហោចទៅសូម្បីតែទឹកប៉ុនចុងស្បូវឱ្យតែឈ្មោះថាទឹកឱ្យចូលទៅកន្លងបំពង់កហើយឥតមានរួចចាក

ទោសឡើយ ។

បុ. បើបុគ្គលណាមួយ បានផឹកនូវសុរានឹងមេរ័យហើយលុះដល់ស្លាប់ទៅ នឹងទទួលសោយរងនូវសេចក្តីទុក្ខវេទនា យ៉ាងដូចម្តេច ?

វិ. បើបុគ្គលណាមួយបានផឹកនូវសុរានឹងមេរ័យហើយ ស្លាប់ទៅទៀងតែធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនាក្នុងនរក ដោយអំណាចសេសសល់ផលកម្មអំពីនរកមក បានកើតជាសត្វតិរច្ឆានក្តី ជាមនុស្សក្តី តែកើតឡើងកាលណាហើយក៏ឆ្កួតវង្វេងបាត់ស្មារតី ៥០០ ជាតិឃ្លាតចាកមគ្គផលកុសលសីលទាន មិនមាននៅក្នុងសន្តានចិត្ត បើបុគ្គលណាវៀរមិនផឹកនូវសុរា នឹងមេរ័យនេះបាន អ្នកនោះកើតឡើងជាតិណាៗមានប្រាជ្ញាស្មារតីបរិបូណ៌ មិនចេះខ្វះខាត ហើយបានជាអ្នកប្រាជ្ញាអាចនឹងដឹកនាំអ្នកដទៃឱ្យធ្វើនូវអំពើកុសលផ្សេងៗ ។

បុ. វិកាលភោជនសិក្ខាបទនេះ ប្រែថាដូចម្តេច ?

វិ. វិកាលភោជនសិក្ខាបទនេះ ប្រែថា វៀរចាកនូវកិរិយាបរិភោគភោជនាហារក្នុងកាលខុស ។

បុ. វិកាល[1] ភោជនសិក្ខាបទនោះតើមានអង្គប៉ុន្មាន ? គឺអ្វីខ្លះ?

វិ. វិកាលភោជនសិក្ខាបទនោះមានអង្គ៣គឺ:

១_វិកាលោ កាលខុស

២_យាវកាលិកំ របស់ដែលគួរបរិភោគបានក្នុងកាលគឺតាំងពីអរុណរះឡើងដរាបដល់ថ្ងៃត្រង់

៣_អជ្ឈោ ហរណំ បានលេបចូលទៅក្នុងបំពង់ក ។

បុ. បើមិនប្រកបដោយអង្គទាំង៣នេះ តើដាច់វិកាលភោជនសិក្ខាបទ ដែរឬទេ ?

វិ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំ៣នេះទេ មិនដាច់វិកាលភោជនសិក្ខាបទឡើយ ។

បុ. ឯនចូតឹតសិក្ខាបទនោះ តើប្រែថា ដូចម្តេច ?

---

(១).ក្នុងគម្ពីរបង្ខាវិករណី មានអង្គ៣គឺ វិកាលតា១, យាវកាលិតា ១, អជ្ឈោហរណំ ១, ក្នុងខុទ្ទកបាឋវណ្ណនាមានអង្គ៤គឺវិកាលលោកាលខុស១, យាវកាលិកំ វត្ថុជាយាវកាលិក១,អជ្ឈោហរណំបានលេបចូលទៅក្នុងបំពង់១ក, អនុចិត្តកតា ភាពមិនឆ្កួត១ ។

វិ. ប្រែថា វៀរចាកនូវកិរិយារាំនិងកិរិយាច្រៀង នឹងប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូបផ្សេងៗ ឬដើរទៅមើលគេលេង នូវល្បែងផ្សេងៗមានរាំច្រៀងនិងប្រគំជាដើម ។

បុ. នច្ចគីតសិក្ខាបទ តើមានអង្គប៉ុន្មាន ?

វិ. មានអង្គ ៦ គឺ :

១.នច្ចគីតានិ ល្បែងមានរាំនិងច្រៀងជាដើម

២.កត្តុកាមតាចិត្តំ ចិត្តបំរុងនឹងធ្វើ

៣.សុតទស្សនត្ថាយ គមនំ ទៅដើម្បីស្ដាប់ ឬ មើល

៤.មាលាទិ វត្ថុសម្រាប់ប្រដាប់កាយមានផ្កាកម្រងជាដើម

៥.ធារណាទិឆន្ទតា សេចក្ដីប្រាថ្នានឹងប្រដាប់តាក់តែង

៦.តស្សធារណំ បានប្រដាប់តាក់តែង នូវវត្ថុសម្រាប់សាយមានផ្កាកម្រងជាដើមនោះ ។

បុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៦នេះទេ តើត្រូវទោសក្នុងនច្ចគីតសិក្ខាបទដែរឬ ?

វិ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង៦នេះទេ មិនត្រូវទោសក្នុង

នច្ចគីតសិក្ខាបទឡើយ ។

បុ. ចុះបើដើរទៅស្រាប់តែជួបនឹងគេរាំមតែម្ដងឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទនោះដែរឬទេ ?

វិ. មិនឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តកន្លងទេ គ្រាន់តែសៅហ្មង លុះត្រាតែដើរទៅប៉ងនឹងមើលទើបឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តកន្លង ។

បុ. ចុះដើរទៅប៉ងនឹងស្ដាប់ចម្រៀងមែនៗ ប៉ុន្តែចំរៀងនោះនាំឱ្យកើតនិព្វិទា នឿយណាយចាកកិលេសទាំងឡាយមានរាគៈជាដើម តើគួរឬមិនគួរ ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. គួរ ព្រោះថាចំរៀងណាប្រកបដោយធម៌គួរមិនជាអ្វីទេ ដូចជាចំរៀងនាងកុម្ភទាសី ឬនាងនាគមាណវិកាជាដើម ។

បុ. អ្នកស្រុកអ្នកនគរគេតែងរាប់អានណាស់ក្នុងការរាំនឹងច្រៀង ចុះហេតុអ្វីបានជាព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់របស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ហាមឃាត់ក្នុងការរាំនិងច្រៀងនោះជាដាច់ខាត ?

វិ. ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ដែលបានត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោក ព្រះអង្គទ្រង់មានបំណងមិនចង់ឱ្យសត្វលោករីករាយសប្បាយ

ក្នុងកាមគុណទាំង៥នោះឡើយ ទ្រង់ក៏ចាត់បង់នូវអាសវធម៌មិនឱ្យ ផិតផាមក្នុងសន្តានចិត្តសព្វសត្វ ព្រោះទ្រង់យល់ថា ជាហេតុនឹងនាំសត្វឱ្យលិចលង់ក្នុងសង្សារនឹងធ្វើដំណើរសត្វឱ្យយឺតយូរដូច្នេះ បានជាទ្រង់ហាមឃាត់ក្នុងការរាំច្រៀងជាដើមនោះប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងធ្វើដំណើរសត្វឱ្យកាន់តែឃ្លាតចាករូបសំឡេង-ក្លិន-រស-សម្ផស្ស-បន្តិចម្តងៗនឹងបានធ្វើជាតិកំណើតរបស់សត្វឱ្យខ្លីទៅៗជាលំដាប់ ។

បុ. ទោសរបស់ចំរៀងមានប៉ុន្មាន ?. គឺអ្វីខ្លះ ?

វិ. មាន៥យ៉ាងគឺ :

១-អត្តនោបិ តស្មឹ សរេ សារជ្ជតិ អ្នកច្រៀងរមែងត្រេកអរក្នុងសំឡេងរបស់ខ្លួនៗនោះ

២-បរេបិ តស្មឹ សរេ សារជ្ជន្តិ ជនទាំងឡាយដទៃរមែងត្រេកអរក្នុងសំឡេងនោះ

៣-គហបតិបិ ឧជ្ឈាយន្តិ គហបតីទាំងឡាយតែងពោលទោស

៤-សរកុត្តិបិ និកាមយមានស្ស សមាធិស្សភង្គោ ហោតិ បុគ្គលដែលពេញចិត្តនិងការស្លូត្រលោក់រលែកសំឡេងរមែងខូចសមាធិ

៥-បច្ចិមាជនតា ធិដ្ឋានគតិមាបជ្ជតិ ពួកជនខាងក្រោយ ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ(យកតម្រាប់តាម) ។ ត្រង់យល់ឃើញទោសរបស់ការ ច្រៀងប៉ុណ្ណោះបានជាទ្រង់ហាមឃាត់អំពើរនុ៎ះមិនឱ្យមាន ។

បុ. ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ហាមឃាត់ មិនឱ្យរាំនឹងច្រៀងចំពោះ ខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះទេឬ ? ឬមួយក៏ទ្រង់អនុញ្ញាតឱ្យដើរមើលល្បែងនឹង ស្តាប់ចំរៀងផងបានដែរ ?

វិ. មិនមែនដូច្នោះទេ គឺព្រះអង្គទ្រង់ហាមឃាត់ចំពោះខ្លួនឯង ផងចំពោះដើរមើលរាំ នឹងស្តាប់ចំរៀង នឹងស្តាប់តូរ្យតន្ត្រីផ្សេងៗក្នុង លោកគឺថារាំច្រៀងដោយខ្លួនឯងក៏មិនបានទៅមើលឬស្តាប់គេក៏មិន បានជាដាច់ខាត ។

បុ. ចុះសីលទចូគីតនិងសីលមាលាផ្សេងៗគ្នាដូចម្តេចខ្លះ ?

វិ. ផ្សេងគ្នាគឺ ឯសីលទចូគីតនោះ ហាមមិនឱ្យរាំនឹងច្រៀងនឹង ប្រគំនឹងមើលនូវល្បែងផ្សេងៗ ឯសីលមាលានោះហាមមិនឱ្យទ្រទ្រង់ ប្រដាប់តាក់តែងស្អិតស្អាងរាងកាយដោយផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូប នឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗមានទឹកអប់នឹងម្សៅជាដើម ។

 បុ. ឧច្ចាសយនសិក្ខាបទនេះ ប្រែថាដូចម្ដេច ?

វិ. ឯឧច្ចាសយនសិក្ខាបទនេះ ប្រែថា វៀរចាកនូវទីដេកនឹងទីអង្គុយ ដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ។

បុ. ទីដេកទីអង្គុយដូចម្ដេចដែលហៅថា ខ្ពស់ហួសប្រមាណទាំងដ៏ប្រសើរ ?

វិ. ទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណនោះគឺ :គ្រែឬតាំងដែលមានជើងខ្ពស់ជាង ៨ ធ្នាប់ព្រះសុគត, ទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរនោះគឺកន្លែងដេកឬកន្លែងអង្គុយណាមួយ ដែលគេក្រាលដោយកម្រាល ដ៏វិចិត្រផ្សេងៗមានពូកញាត់ដោយសំឡីគរឬកប្បាស់កំពស់១ចំអាមឬ ១ហត្ថអង្គុយទ្រុកចុះក្រោកចោងឡើងជាដើម ហៅថាទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ។

បុ. អាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ នឹងអាសនៈដ៏ប្រសើរនោះមានបុន្មានយ៉ាង ? គឺអ្វីខ្លះ ?

វិ. អាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ នឹងអាសនៈដ៏ប្រសើរនោះមាន ២០ យ៉ាងគឺ:

១-អាសន្ទិ អាសនៈដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណ

២-បល្លង្កៈ គ្រែដែលមានជើងខ្ពស់វិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ

៣-គោណកៈ ព្រំដែលមានរោមវែងជាង៤ធ្នាប់

៤-ចិត្តកៈ កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ

៥-បដិកៈ កម្រាលមានពណ៌សដែលធ្វើដោយរោមសត្វ

៦-បដលិក. កម្រាលធ្វើដោយរោមសត្វជាផ្កាចង្កោម

៧-តូលិកៈ កម្រាលដែលញាត់ដោយសំឡីឬគរ

៨-វិកតិកៈ កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វវិចិត្រដោយរោមសត្វមានសីហនឹងខ្លាធំជាដើម

៩-ឧទ្ធលោមិ កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វមានរោមច្រាងតែម្ខាង

១០-ឯកន្តលោមិ កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វមានរោមច្រាងឡើងទាំងពីរខាង

១១-កដិស្សៈ កម្រាលដែលធ្វើដោយខិនមាសនិងសូត្រហើយ

ចាក់ស្រែះដោយរតនវត្ថុ

១២-កោសេយ្យៈ កម្រាលធ្វើដោយសរសៃសូត្រហើយចាក់ដោយរតនវត្ថុ

១៣-កុត្តកៈ កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វល្មមពូកស្រីរបាំ ១៦ នាក់ឈររាំបាន

១៤-ហត្ថត្ថរៈ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី

១៥-អស្សត្ថរៈ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ

១៦-រថត្ថរៈ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថ

១៧-អជិនប្បវេណី កម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លាឃ្មុំ

១៨-កទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណៈ កម្រាលដ៏ឧត្តមដែលគេធ្វើដោយស្បែកសត្វខ្លាឃ្មុំ

១៩-សឧត្តរច្ឆទនៈ ទីដេកដែលមានពិតានក្រហមពីខាងលើ

២០-ឧភតោលោហិតកូបធានំ កម្រាលដែលមានខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាងគឺខ្នើយក្បាលនិងខ្នើយជើង ។

បុ. អាសនៈទាំង២០យ៉ាងនេះ សុទ្ធតែហាមមិនឱ្យដេកនឹង

អង្គុយទាំងអស់ ឬ ក៏មានអនុញ្ញាតឱ្យអង្គុយឬដេកបានខ្លះដែរ ?

វិ. អាសនៈទាំង ២០ យ៉ាងនេះលើកលែងតែអាសន្ទិ១,បល្លង្កៈ១ និងតូលិកៈ១ក្រៅពីនោះទ្រង់អនុញ្ញាតឱ្យអង្គុយបាន តែដេកមិនបានទេ, ឯអាសនៈទាំង ៣ នោះ ដេកក៏មិនបានអង្គុយក៏មិនបាន ។

បុ. ឧច្ចាសនៈ សិក្ខាបទនេះមានអង្គប៉ុន្មាន ? គឺអ្វីខ្លះ ?

វិ. ឧច្ចាសនៈ សិក្ខាបទ មានអង្គ ៣ គឺ :

១.ឧច្ចាសយនមហាសយនំ ទីដេកអង្គុយដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ នឹងទីដ៏ប្រសើរ

២.បរិភោគចិត្តំ ចិត្តគិតនឹងដេកឬអង្គុយ

៣.បរិភោគករណំ បានដេកឬអង្គុយ ។

បុ. បើមិនប្រកបព្រមដោយអង្គទាំង ៣ នេះទេ តើត្រូវទោស ក្នុងសិក្ខាបទឧច្ចាសយនៈដែរឬទេ ?

វិ. មិនត្រូវទោសក្នុងឧច្ចាសយនសិក្ខាបទនេះទេ ។

បុ. ឧបោសថដែលបុគ្គលបានរក្សាតែ ១ ថ្ងៃទេ ហើយអាចបាច ផលប្រយោជន៍ឱ្យបានច្រើននោះ តើព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សំដែង

ប្រារព្ធចំពោះ បុគ្គលណា ? បុគ្គលនោះឈ្មោះអ្វី ? ចូរអធិប្បាយរៀប រាប់តាមដំណើររហើយសំដែងរឿងរ៉ាវជាឧទាហរណ៍ខ្លះមកមើល ?

រ៉ៃ. ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងចំពោះមហាឧបាសិកាឈ្មោះនាងវិសាខា។

អធិប្បាយថា បុគ្គលបានរក្សាឧបោសថសីលហើយរមែងបាន ផលានិសង្សច្រើនរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន សមដូចសេចក្តីដំណាលក្នុង ឧបោសថសូត្រថាៈ បុគ្គលបានរក្សាឧបោសថអស់យប់ ១ ថ្ងៃ ១ មក ចែកចេញជាចំណែក ១៦១ ហើយលើកចំណែក ១៥ ទុក យកតែ ចំណែក១មកចែកជា ១៦ ទៀត ហើយលើកចំណែក ១៥ ទុកយក ចំណែក១ ដែលតិចបំផុតទុកនឹងយកសម្បត្តិស្តេចចក្រពត្រាធិរាជទាំង ១៦នគរ មានដែនឈ្មោះអង្គៈនឹងដែនឈ្មោះមគធៈ ជាដើម មកប្រៀប ផ្ទឹមនឹងផលានិសង្ស ឧបោសថសីលក៏គង់មិនបានស្មើផលនៃឧបោសថ សីលដែលបុគ្គលបានរក្សាគ្រាន់តែ ១ចំណែកយ៉ាងតូចបំផុតផងឡើយ។ ដោយហោចទៅសូម្បីរក្សាបានតែត្រឹមកន្លះថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ដែលហៅថា អឌ្ឍុបោសថ គឺឧបោសថពាក់កណ្តាលនេះ ក៏គង់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជា ម្ចាស់ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរថា មានផលច្រើនជាអនេកទៅហើយ

ចំណែកបើឧបោសថពេញលេញនឹងមានផលានិសង្សយ៉ាងណាទៅហ្ន៎ ។

សេចក្ដីដំណាលថា : ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ ព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់បានសោយរាជ្យសម្បត្តិជាស្ដេចក្នុងពារាណសី ទ្រង់មានព្រះរាជសទ្ធាជ្រះថ្លាបាន បរិចាគទាននឹងរក្សានូវឧបោសថសីលដោយព្រះអង្គឯងជានិច្ចកាល ឥតមានធ្វេសប្រហែសឡើយ ។ ហើយក៏ទ្រង់ទូន្មានប្រៀនប្រដៅប្រជាជនដែលអាស្រ័យនៅក្នុងព្រះរាជអាណាចក្ររបស់ព្រះអង្គទាំងប៉ុន្មាន ឱ្យរក្សានូវឧបោសថគ្រប់ៗគ្នាផង, ចំណែកខាងបុរោហិម្នាក់ ដែលព្រះរាជាទ្រង់ព្រះរាជទានយសស័ក្តិ ដំណែងថានៈ ជាអាមាត្យធំចម្បងសម្រាប់កាត់ក្ដី មិនបានរក្សានូវឧបោសថនឹងគេសោះ ។ ថ្ងៃមួយក៏បានទៅគាល់ស្ដេច ជួនថ្ងៃនោះជាថ្ងៃឧបោសថផង ស្ដេចព្រមទាំងរាជអាមាត្យ ដែលមាននូវក្នុងព្រះបរមរាជវាំងទាំងប៉ុន្មាន ក៏នាំគ្នារក្សានូវឧបោសថទាំងអស់គ្នា ។

ចំណែកខាងបុរោហិត ឥតបានរក្សានឹងគេបន្តិចបន្តួចសោះក៏គិតថា "អញនឹងត្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញអញនឹងរក្សាឧបោសថពុំខាន"។ លុះដល់បុរោហិតនោះត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ក៏ខ្ញុំរមាត់ដុះធ្មេញស្អាតបាត

ហើយក៏តាំងចិត្តថា: "អញនឹងរក្សាឧបោសថក្នុងវេលាល្ងាចនេះ អញមិនបរិភោគអាហារសោះឡើយ" ។ ឧបោសថនោះលោកហៅថា ឧបឌ្ឍុបោសថ គឺឧបោសថពាក់កណ្តាលថ្ងៃ ;លុះគាត់ធ្វើមរណកាលទៅក៏បានទៅកើតជាវិមានិកប្រេតសោយទិព្វសម្បត្តិ ស្ថិតនៅក្នុងវិមានជាវិការៈនៃមាសក្នុងសួនស្វាយប្រមាណ៣យោជន៍ មានស្រីទេពកញ្ញា ១ ហ្មឺន ៦ ពាន់ជាបរិវារ ។ នេះដោយផលនៃឧបឌ្ឍុបោសថ ដែលខ្លួនបានរក្សាពាក់កណ្តាលថ្ងៃប៉ុណ្ណោះឯង ។

សូមសំដែងរឿង ១ ទៀត សេចក្តីដំណាលថា : ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ មានសេដ្ឋីម្នាក់នៅក្រុងពារាណសីឈ្មោះសុចិបរារៈជាអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ ៨០ កោដិ ជាបុគ្គលត្រេកអររីករាយក្នុងបុណ្យកុសល មានទាននឹងសីលជាដើម ។ តែងទូន្មាននឹងប្រៀនប្រដៅកូនប្រពន្ធនឹងជនដែលអាស្រ័យនៅជាមួយទាំងប៉ុន្មាន ដោយហោចទៅសូម្បីតែកូនក្មេងតូចៗដែលទើបនឹងកើត១ថ្ងៃក៏គាត់ឱ្យរក្សានូវឧបោសថទាំងអស់ ។ គ្រានោះ មានបុរសកំសត់ម្នាក់ ជាអ្នកទីទាល់ក្រឥតទីពឹងជាអ្នកមានជីវភាពដោយសារតែស៊ីឈ្នួលគេប៉ណ្ណោះ ។ ថ្ងៃមួយ បុរស

នោះក៏ចូលទៅកាន់សំណាក់សេដ្ឋី ដើម្បីនឹងធ្វើនូវកម្មករ. សេដ្ឋីសួរថា: "អ្នកមករកអ្វី" ? ; បុរស់នោះក៏ជំរាប់ថា: "បពិត្រលោកសេដ្ឋី ខ្ញុំបាទមកសុំសំណាក់នៅអាស្រ័យនឹងលោកដើម្បីធ្វើជីវភាពជាកម្មករក្នុងសំណាក់លោក" ។ សេដ្ឋីនិយាយប្រាប់បុរស់នោះថា: "ខ្ញុំទទួលជួយទំនុលបំរុងអ្នកបាន" ។ បុរស់នោះក៏ចាប់ធ្វើការតាំងពីពេលនោះមកយកចិត្តទុកដាក់ ឥតមានធ្វេសប្រហែសក្នុងការងារឡើយជាបុគ្គលទូន្មានបានដោយងាយ សេដ្ឋីក៏មានសេចក្តីបេញចិត្តនឹងបុរស់នោះណាស់ ។ លុះដល់ថ្ងៃឧបោសថ សេដ្ឋីក៏បង្គាប់នាងទាសីឱ្យចាត់ចែងចំអិនអាហារតាំងពីព្រលឹមរួចហើយ ក៏នាំគ្នាសមាទានឧបោសថសីលគ្រប់គ្នាទាំងស់ ។ ឯបុរសកំសត់នោះទៅធ្វើការតាំងពីព្រលឹមទល់ព្រលប់ទើបប្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ សេដ្ឋីប្រាប់នាងទាសីឱ្យរៀបចំអាហារដើម្បីឱ្យបុរសនោះបរិភោគ ។ បុរសនោះកាលបើបានឃើញដូច្នោះ ក៏នឹកសង្ស័យក្នុងចិត្តហើយសួរទៅនាងទាសីថា: "នែនាងក្នុងថ្ងៃមុនៗ មនុស្សទាំងឡាយក្នុងផ្ទះនេះតែងនិយាយគ្នាអ្វីអែក្នុងពេលបរិភោគអាហារម្តងៗចំឡែកតែល្ងាចនេះ សំឡេងអ្នកទាំងនោះក៏ស្ងាត់

ឈឺងមិនឮសូរនិយាយអ្វីបន្តិចបន្តួចសោះ" ? នាងទាសីនិយាយរ៉ាយ
រ៉ាប់ប្រាប់ទៅបុរសនោះថា "ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថ ជនទាំងអស់គ្នា
ក្នុងផ្ទះនេះសុទ្ធតែរក្សាឧបោសថ គេមិនត្រូវការបរិភោគអាហារពេល
ល្ងាចទេ សូមអ្នកបរិភោគតែម្នាក់ឯងចុះ" ។ បុរសកំសត់សួរទៅ
ទៀតថាៈ "ចុះជនទាំងអស់គ្នានោះជាអ្នករក្សាឧបោសថឬ ? នាងទាសី
ប្រាប់ថាៈ គេសុទ្ធតែរក្សានូវឧបោសថទាំងអស់" ។

បុរសនោះថាៈ"ខ្ញុំមិនបានសមាទានរក្សាឧបោសថតាំងពីព្រលឹម
មកទេ ប្រសិនជាសមាទានសីលពីត្រឹមពេលនេះទៅបានដែរឬទេ ? ;
នាងទាសីប្រាប់ថាៈ "អ្នករក្សាបានឥតមានទាស់អ្វីទេ" ។ ឯបុរស
កំសត់ក៏សមាទានរក្សានូវឧបោសថតាំងពីពេលនោះតទៅ ។ ឧបោសថ
នោះឈ្មោះថា ឧបឌ្ឍុបោសថគឺឧបោសថពាក់កណ្តាល ។

បុរសនោះតាំងពីបានសមាទានវេលាណា ខំសង្រួមកាយវាចា
ចិត្តឱ្យស្អាតបរិសុទ្ធមិនឱ្យសៅហ្មងសិក្ខាបទណាមួយឡើយ ។ លុះពាក់
កណ្តាលរាត្រីខ្យល់បណ្តាលកើតឡើងក្នុងពោះជាខ្លាំងដោយអំណាចខ្លួន
អត់អាហារតាំងពីព្រឹមទល់ព្រលប់មិនបានបរិភោគអាហារសោះ ក៏ផ្តាច់

បង់ជីវិតន្ទ្រីយ៍ស្លាប់ភ្លាមក្នុងខណៈនោះទៅ ។ ដោយអំណាចអានិសង្ស នៃឧបោសថដែលខ្លួនបានរក្សាហើយ ក៏ប្រោនវិញ្ញាណខន្ធឱ្យទៅកើតជាព្រះរាជបុត្រព្រះបាទពារាណសី ព្រះនាមឱទយកុមារប្រកបដោយជាតិស្សរញ្ញាណរឭកជាតិកំណើតខ្លួនបាន ។ លុះព្រះវរបិតាទិវង្គតទៅក៏បានសោយរាជ្យជាស្តេចធំមួយព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមឧទយរាជ ដោយផលនៃឧបោសថប៉ុណ្ណោះឯង ។

គ្រាន់តែរក្សាឧបោសថពាក់កណ្តាលថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ មិនបានពេញ ១ថ្ងៃ១យប់ផងក៏គង់ព្រះសហ្សសម្តុទ្ធទ្រង់សំដែងសរសើរថា: អស្ចារ្យម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើសប្បុរសទាំងឡាយ បានរក្សាឧបោសថរាល់៧ខែ មិនដាច់នឹងរាប់ផលានិសង្សថា ប៉ុណ្ណេះប៉ុណ្ណោះឯណាបាន នឹងមានផលានិសង្សរឹងរឹតតែវិសេសក្រៃលែងជាងនេះទៅទៀត ។

ដូច្នេះសប្បុរសទាំងឡាយគប្បីរំពឹងគិតពិចារណាមើលទៅចុះ គួរណាស់តែខំប្រឹងរកឧបាយលៃលកឿតរក្សា បាដិហារិយឧបោសថថែមទៀត បើមិនបានច្រើនក្នុងមួយ ១ ឆ្នាំឱ្យបាន១ បក្ខ ឬ ២ បក្ខក៏ជាការគួរប្រពៃណាស់ទៅហើយ ព្រោះថា អដ្ឋង្គិកឧបោសថ គឺឧបោសថ

ដែលប្រកបដោយអង្គទាំង៨នេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងប្រារព្ធចំពោះនឹងមហាឧបាសិការណ្ឌោះនាងវិសាខារួចហើយ ។

សូមសំដែងរឿងមួយទៀត សេចក្តីដំណាលថាៈក្នុងកាលកន្លងទៅហើយព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់ព្រះនាមសាធិនទ្រង់បានសោយរាជសម្បត្តិក្នុងនគរមិថិលា ទ្រង់មានព្រះរាជសទ្ធាជ្រះថ្លាសាងសាលាឆទាន ហើយក៏ទ្រង់លះបង់ព្រះរាជទ្រព្យ ផ្ទាល់ព្រះអង្គ៦សែនកហាបណៈតែរាល់ថ្ងៃ ទ្រង់រក្សាសីល៥ផងឧបោសថសីលផងរាល់ៗថ្ងៃឧបោសថមិនដែលខាន ។

ចំណែកខាងប្រជាជន ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងដែនទាំងប៉ុន្មានក៏ឋិតនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះអង្គគ្រប់ៗគ្នា ហើយបាននាំគ្នាធ្វើបុណ្យឱ្យទាន, លុះជនទាំងនោះស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកើតជាទេវតាទាំងអស់គ្នាគ្មានសល់ម្នាក់ឡើយ ។

បណ្តាទេវតាទាំងនោះ តែងទៅប្រជុំក្នុងសាលាសុធម្មសភាហើយតែងពោលសរសើរ អំពីគុណទាំងឡាយមានសីលគុណជាដើមរបស់ព្រះរាជារាល់ៗថ្ងៃ '។ ឯទេវតាទាំងឡាយដ៏សេស បានស្តាប់នូវ

គុណសម្បត្តិរបស់ព្រះរាជាដូច្នោះ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាប្រាថ្នាចង់ឃើញ ចង់ស្គាល់ព្រះរាជា មិនដឹងជាគិតរកឧបាយយ៉ាងណា ក៏ស្រាប់តែសក្កទេវរាជជ្រាបច្បាស់នូវចិត្តរបស់ទេវតាទាំងឡាយនោះ ហើយក៏បង្គាប់ប្រើមាតុលីទេវបុត្តថា "នៃមាតុលី, ចូរអ្នកទៅអញ្ជើញព្រះបរមពោធិសត្វឱ្យមកគង់លើរថរបស់យើងហើយនាំចូលមកកាន់ទេវនគរ"។

មាតុលីទេវបុត្រក៏បរវេជ្ជយន្តរថ ទៅកាន់នគរមិថិលា ហើយអញ្ជើញព្រះបរមពោធិសត្វ ឱ្យព្រះអង្គឡើងគង់លើរថយន្ត ហើយបរទៅកាន់ទេវនគរទៅ ; ទេវតាទាំងឡាយបានឃើញព្រះពោធិសត្វហើយក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្រោកឡើងទទួលដោយគួរសម ។

ចំណែកសក្កទេវរាជ បានបែងចែកនូវនគរទេវតាផង នូវស្រីទេពអប្សរពីរកោដិកន្លះផង នូវវេជ្ជយន្តប្រាសាទពាក់កណ្ដាលៗផង ថ្វាយព្រះបរមពោធិសត្វ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់បានសោយទិព្វសម្បត្តិក្នុងស្ថានលោកនោះ ចំនួន៧០០ឆ្នាំមនុស្ស លុះព្រះបរមពោធិសត្វ ទ្រង់បានសោយទិព្វសម្បត្តិក្នុងស្ថានទេវតាហើយ ដល់អស់បុណ្យក៏ទ្រង់នឿយណាយក្នុងសម្បត្តិទិព្វ ។ ទើបសក្កទេវរាជ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា

ព្រះបរមពោធិសត្វអស់បុណ្យហើយ ក៏ទ្រង់ប្រើមាតលិទេវបុត្រឱ្យបរ វេជ្ជយន្តរថជូនត្រឡប់មកកាន់នគរមិថិលាវិញ.ឯមាតលិទេវបុត្រនាំព្រះ បរមពោធិសត្វ មកដាក់ព្រះអង្គឱ្យចុះ ត្រង់សួនច្បារ បុរសអ្នករក្សា សួនច្បារ បានឃើញព្រះអង្គហើយ ក៏ទៅក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាទ្រង់ ព្រះនាមនារទៈដើម្បីថ្វាយដំណឹងឱ្យព្រះអង្គជ្រាប ។ សេចក្តីដំណាល ថា: ព្រះរាជាអង្គនោះត្រូវជាចៅព្រះបរម ពោធិសត្វ៧ដំណមកហើយ អាយុមនុស្សក្នុងសម័យជាន់នោះ៧០០ឆ្នាំ។

ចំណែកព្រះបរមពោធិសត្វ ដែលមានព្រះជន្មាយុនៅទាំង អម្បាលនេះគឺនៅដោយអំណាចផលបុណ្យរបស់ព្រះអង្គទេតើ ? ព្រះ រាជាទ្រង់ព្រះនាមនារទៈ បានយាងទៅថ្វាយបង្គំព្រះបរមពោធិសត្វ ហើយ ក៏លើករាជសម្បត្តិប្រទាន ប៉ុន្តែក្នុងពេលនោះ លោកមិនទទួល លោកក៏ក្រាបទូលត្រឡប់ទៅវិញថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទូល ព្រះបង្គំមកនេះឥតត្រូវការនឹងរាជសម្បត្តិទេ គឺមកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ បុណ្យម្យ៉ាងទេតើគឺថាខំសន្សំធ្វើបុណ្យកុសលមានការ ឱ្យទានជាដើម ប៉ុណ្ណោះ ។

ចំណែកព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមនារទៈ ក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរក្រៃពេក ហើយក៏ជួយចាត់ចែងក្នុងកិច្ចធ្វើទាននោះយ៉ាងធំ ឯព្រះបរមពោធិសត្វក៏ខំប្រឹងធ្វើនូវមហាទានអស់គំរប់៧ថ្ងៃ ហើយទ្រង់ទិវង្គតទៅបានទៅកើតក្នុងស្ថានតាវតឹង្សដដែលវិញ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់សំដែងព្រះសទ្ធម្មទេសនាចំពោះឧបាសក-សិកាទាំងឡាយដែលបានរក្សាឧបោសថថា "សប្បុរសទាំងឡាយឧបោសថកម្ម គួរអ្នកទាំងឡាយរក្សាឱ្យស្អាតបរិសុទ្ធកុំឱ្យសៅហ្មងព្រោះថាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយក្នុងបុរាណកាល លោកតែងបានទៅកើតក្នុងទេវលោកទាំងបច្ចុប្បន្នសរីរៈក៏សឹងមាន ដោយអំណាចឧបោសថកម្មដែលខ្លួនបានរក្សាដោយយកចិត្តទុកដាក់ប៉ុណ្ណោះឯង ។

សមាទាន

បុ.សមាទានមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? គឺអ្វីខ្លះ ?

វិ. សមាទានមាន២ យ៉ាងគឺ: ឯកជ្ឈសមាទាន១, បច្ចេកសមាទាន១ ។

បុ. ដូចម្ដេចហៅថា ឯជ្ឈសមាទាន ? ចូរអធិប្បាយ

វិ. ដែលហៅថា ឯកជ្ឈសមាទានគឺៈ សមាទានចង់ចេតនា ឬថា រួបរួមចេតនាជាមួយគ្នា ។

អធិប្បាយថាៈ សមាទានរួបរួមបទខាងចុងតែម្តងមិនបាច់សមាទានពីសិក្ខាបទដើម ដរាបដល់ចប់ គ្រាន់តែសមាទានថា ឥមានិ {បញ្ច / អដ្ឋ} សិក្ខាបទានិដូច្នេះ ជាការស្រេច ។ ប៉ុន្តែការសមាទាននោះ មិនមែនថាខ្លួនឯងទេ គឺថាតាមលោកអ្នក-អ្នកឱ្យ ៣ ផងសមាទានយ៉ាងនេះហៅថា ឯជ្ឈសមាទាន ។

បុ. ចុះបុគ្គលរក្សាជាឯកជ្ឈសមាទានដូច្នេះហើយ បើសិក្ខាបទណាមួយដាច់ តើសិក្ខាបទដទៃដាច់ដែរឬទេ ? ព្រោះហេតុអ្វី ? មានទោសឬទេ ?

វិ. សិក្ខាបទណាមួយដាច់ហើយសិក្ខាបទដទៃដាច់ជាប្រាកដ, ព្រោះសមាទានចង់វិរតិចេតនា រួបរួមសិក្ខាបទជាមួយគ្នា ។ មានទោសតាមចំណែករៀង១ខ្លួន គឺថាបើដាច់សីលណាត្រូវមានទោសតែត្រង់សីលនោះប៉ុណ្ណោះ ឯសីលដែលសល់នៅទាំងប៉ុន្មានមិនមានទោសអ្វីឡើយ ។

បុ. ដូម្តេច ដែលហៅថាបច្ចេកសមាទាន ?

វិ. បច្ចេកសទាន គឺសមាទានមិនបានចង់ចេតនារួមសិក្ខាបទជាមួយគ្នាឡើយ គឺសមាទានញែកសិក្ខាបទចេញដាច់ដោយឡែក ។ ផ្សេងៗពីគ្នា គឺថាបើលោកឱ្យសីល ៥ ៨ ក្តីត្រូវឱ្យទទួលថាតាមលោកតាំងពីសិក្ខាបទដើម ដរាបដល់សិក្ខាបទខាងចុងសមាទានយ៉ាងនេះហៅថា បច្ចេកសមាទា ។

បុ. ចុះបុគ្គលសមាទានសីល ជាបច្ចេកសមាទានហើយ ធ្វើឱ្យដាច់សិក្ខាបទណាមួយ សិក្ខាបទដទៃដាច់ដែរឬទេ ? ព្រោះហេតុអ្វី ? មានអានិសង្សទេ ? មានទោសដូចម្តេច ?

វិ. មិនដាច់ទេ គឺសិក្ខាបទដ៏ទៃក្រៅពីនោះដែលសល់នៅទាំងប៉ុន្មាន មិនបានដាច់ផងឡើយ សល់នៅគង់ទ្រង់ពេញបរិបូណ៌ដដែល ព្រោះសមាទានសិក្ខាបទមួយៗ ហួរហែទៅគ្រប់សិក្ខាបទទាំងអស់ , ឯអានិសង្សបាន ; ឯចំណែកខាងទោសនោះសោតទៀត ក៏មានចំពោះតែសិក្ខាបទណាដែលខ្លួនធ្វើឱ្យដាច់ប៉ុណ្ណោះ ត្រង់សិក្ខាបទដែលនៅសល់ខាងទាំងប៉ុន្មាន ដែលខ្លួនមិនបានធ្វើឱ្យដាច់នោះ ក៏ឥតមាន

ទោសអ្វីឡើយ ។

បុ. ចុះសិក្ខាបទទាំង៨ សិក្ខាបទណាជាលោកវជ្ជៈ មានទោសក្នុងលោកជាធម្មតា ? សិក្ខាបទណាជាបណ្ណត្តិវជ្ជៈ មានទោសព្រោះបញ្ញត្តិ ?

វិ. សិក្ខាបទ ៥ ខាងដើម តាំងពីបាណាតិបាតរហូតដល់សុរា ជាទីបំផុតជាលោកវជ្ជសិក្ខាបទ មានទោសសម្រាប់លោកជាធម្មតា, បើទុកណាមិនបានសមាទានក្តី ឬថាបានសមាទានក្តី តែប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទណាមួយហើយ ឬថាធ្វើឱ្យដាច់ធ្លុះធ្លាយគ្រប់សិក្ខាបទទាំង ៥ ក៏គង់មិនរួចអំពីទោសនោះៗឡើយត្រូវមានទោសដូចគ្នា ។ ព្រោះសិក្ខាបទទាំង៥នេះ ហៅថា និច្ចសីល ជាសីលធម្មតាមាននៅគ្រប់រូប។

សិក្ខាបទទាំង ៣ ដែលមាននៅខាងចុងគឺ វិកាលសិក្ខាបទ , នច្ចគីតសិក្ខាបទ, នឹងឧច្ចាសយនសិក្ខាបទ ជាបណ្ណត្តិវជ្ជៈ មានទោសព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងបញ្ញត្តិ បើសប្បុរសទាំងឡាយបានទទួលសមាទានហើយធ្វើឱ្យដាច់នូវសិក្ខាបទទាំង ៣ សិក្ខាបទណាមួយហើយ ឬ ថាធ្វើឱ្យដាច់ទាំង៣ នោះ ក៏គង់តែមិនមានទោសជាទម្ងន់ឡើយ ទោសគ្រាន់

តែឥតបានផលប៉ុណ្ណោះ ។

បុ. សិក្ខាបទទាំង៥ មានបាណាតិបាតជាដើម មានសុរាជាទីបំផុតបុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ មានទោសធ្ងន់ស្រាលជាងគ្នា ឬដូចគ្នា ឬ ក៏ស្មើៗគ្នាតាំងអំពីបាណាតិបាតរហូតទៅ ?

វិ. ធ្ងន់ស្រាលប្រហែលគ្នា មិនកំណត់ថាជាសិក្ខាបទណាទេ ស្រេចតែប្រព្រឹត្តកន្លងដ៏ក្លាហានលើសិក្ខាបទណាជាងគេ អំពើអាក្រក់ក៏ឱ្យផលតាមសិក្ខាបទដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តកន្លងនោះ ។

បុ. សីលបែកធ្លាយហើយ សរណគមន៍បែកធ្លាយដែរ ឬ ទេ ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. សរណគមន៍ មិនបែកធ្លាយទេ ព្រោះថាមានសទ្ធាជាឫស គឺមានសទ្ធាជឿបុណ្យជឿបាបមិនទាន់អស់នៅឡើយ ទើបបានលោកពោលថាមិនបែកធ្លាយមិនវិនាស ឯសីលនោះគឺកើតឡើងដោយកម្លាំងចេតនា គឺគ្រាន់តែវិរតិចេតនាប៉ុណ្ណោះ ។

បុ. ចុះបើដាច់សរណគមន៍ហើយ តើសីលបែកធ្លាយដែរឬទេ ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. សីលបែកធ្លាយ, ព្រោះសរណគមន៍ជាឫសគល់ បើអស់សទ្ធាហើយ សីលដូចម្តេចឡើយនឹងនៅផងបាន ។

បុ. ចុះពាក្យថា ឧបាសកឧបាសិកា(ប្រែថា) អ្នកចូលទៅជិតស្និតព្រះត្រៃសរណគមន៍ គឺជាអ្នកយកព្រះរតនត្រ័យជាទីពឹងទីរឭក មិនយកវត្ថុដទៃជាពឹងទីរឭកទេ ឈ្មោះថាមានសរណគមន៍ស្ថិតនៅក្នុងសន្តានហើយ រមែងជឿនូវវត្ថុទាំងឡាយដែលព្រះ ពុទ្ធជាបរមគ្រូទ្រង់បញ្ញត្តនឹងអនុញ្ញាតមកហើយសុទ្ធតែជាវត្ថុពិត១ ក៏ខំប្រព្រឹត្តតាម , ដូចជាវត្ថុពិតគឺសីលដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តតាម ហើយត្រឡប់ធ្វើវត្ថុគឺសីលនោះឱ្យបែកធ្លាយទៅវិញ តើចាត់បុគ្គលនោះជាឧបាសកឧបាសិកាបានដែរឬ ? ចាត់ចូលក្នុងឧបាសកពួកណា ?

វិ. បានខ្លះដែរ ចាត់ចូលក្នុងឧបាសកពពួកគឺ :

១-ចណ្ឌាលឧបាសក ឧបាសកខូចកាច

២-មលឧបាសក ឧបាសកមានធម៌ជាមន្ទិល

៣-បដិកិដ្ឋឧបាសក ឧបាសកព្រះពុទ្ធទ្រង់តិះដៀល ។

បុ. សមាទានសីលម្នាក់ឯង នឹងគ្នាច្រើនវិសេសជាងគ្នាយ៉ាង

ដូចម្តេច ?

វិ. មិនវិសេសជាងគ្នាទេ គឺដូចគ្នា ស្រេចនឹងការទទួលហើយវៀរចាកគ្រប់សិក្ខាបទ ប្រតិបត្តិឱ្យត្រឹមត្រូវប៉ុណ្ណោះទេ មិនស្រេចនឹងការសមាទានទេ ។

បុ. សីលកើតអំពីអ្នកឱ្យឬអ្នកទទួល ?

វិ. កើតអំពីអ្នកទទួល មិនមែនកើតអំពីអ្នកឱ្យទេ ព្រោះសីលរបស់ គ្រហស្ថជាចេតនាកម្ម, ខុសអំពីសីលរបស់សាមណេរសីលរបស់សាមណេរជាបញ្ញត្តិកម្ម ។

បុ. អ្វីហៅថាសីល ?

វិ. ចេតនាហៅថាសីល ។

បុ. បុគ្គលមិនទាន់សមាទានរក្សាសិលទេ តើមានធម៌អ្វីខ្លះទៅដឹកនាំបុគ្គលនោះឱ្យសមាទានបាន ? បានសមាទានរក្សាសីលហើយតើមានធម៌អ្វីខ្លះជាគ្រឿងគាំពារទ្រទ្រង់ទុកមិនឱ្យបែកធ្លុះធ្លាយ ពព្រុះពពាលឬសៅហ្មងទៅវិញបាន ? ចូរអធិប្បាយដោយសង្ខេប

វិ. មានធម៌ពីរយ៉ាងជាគ្រឿងដឹកនាំ ជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ទុក ឯធម៌

ពីរយ៉ាងនោះគឺ :

១-ហិរិ ធម្មជាតិដែលមានសេចក្តីអៀនខ្មាសនឹងអំពើទុច្ចរិត

២-ឱត្តប្បៈធម្មជាតិដែលមានសេចក្តីតក់ស្លុត រន្ធត់នឹងផលរបស់ទុច្ចរិត ។

អធិប្បាយថា : កាលបើធម៌ទាំងពីរយ៉ាងនេះកើតឡើយ ក្នុងសន្តានចិត្តនៃបុគលណាមួយហើយ បុគ្គលនោះបើទុកជាមិនទាន់បានរក្សាសីលក៏គង់តែរក្សាពុំខាន គឺខំប្រឹងប្រែងស្ទុះស្ទារក្សាឱ្យទាល់តែបានសំរេចបើបានរក្សារួចហើយ ក៏ជាការល្អប្រពៃណាស់បើទុកជាមានហេតុដល់ជីវិត ក៏សូ៊ប្រថុយមិនហ៊ានទំលាយបង់នូវសីលរបស់ខ្លួនដែរ។

ប. ធម៌ពីរយ៉ាងគឺ ហិរិនិងឱត្តប្បៈនេះ មានធម៌អ្វីជាំទាស់ប្រឆាំងរាំងរាជាសត្រូវមិនឱ្យឡើងបានដែរ ឬ ទេ ? ចូរអធិប្បាយដោយសង្ខេប

វ. មានធម៌ពីរយ៉ាងគឺ :

១-អហិរិកំ សភាពមិនអៀនខ្មាសនឹងអំពើទុច្ចរិត

២-អនោត្តប្បំ សភាពមិនក្តៅក្រហាយនឹងតក់ស្លុតរន្ធត់មិនខ្លាច

អំពើទុច្ចរិត ។

អធិប្បាយថា ធម៌ទាំងពីរយ៉ាងនេះ កាលបើកើតឡើងក្នុងសន្ដាន នៃបុគ្គលប្រុសស្រីណាមួយហើយ បុគ្គលនោះបើមិនទាន់បានរក្សាសីលនៅឡើយ ក៏នឹងរកឱកាសដើម្បីនឹងរក្សាសីលនោះពុំបានឡើយ បើបានរក្សារួចហើយសូម្បីតែហេតុបន្តិចបន្តួចក៏គង់តែធ្វើ ឱ្យដាច់ធ្លុះធ្លាយពព្រុះពពាលសៅហ្មងទៅវិញមិនខាន ។

ប្ុ. សីលចែកចេញជាប៉ុន្មានយ៉ាង ? អ្វីខ្លះ ?

វិ. ចែកចេញជាពីរយ៉ាងគឺ :

១-បញ្ចង្គិកសីល សីលដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺមិនសម្លាប់សត្វ១, មិនផឹកនៅទឹកស្រវឹងរឹងគឺសុរានឹងមេរ័យ១ ;ទាំង៥ប្រការនេះហៅថាបញ្ចសីល ។

២-អដ្ឋង្គិកសីល សីលដែលប្រកបដោយអង្គទាំង៨ គឺមិនសម្លាប់, មិនលួចទ្រព្យគេ១, មិនសេពនូវមេថុនធម្ម១, មិននិយាយនូវពាក្យកុហក១, មិនមើលរាំច្រៀងប្រគំមើលនូវល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ មិនប្រដាប់តាក់តែងស្អិតស្អាតរាងកាយដោយផ្កាកម្រង

គ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ១, មិនដេកឬអង្គុយលើគ្រែនឹងតាំងដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ ដែលក្រាលដោយគ្រឿងកម្រាលជាអកុប្បិយ១ ; ហៅថាអដ្ឋង្គិកសីលរួមទាំងអស់ត្រូវជា៨យ៉ាង ។

បុ. បញ្ចង្គិកសីល ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានព្រះសម្ពុទ្ធជាដើម លោកកំណត់ឱ្យឈ្មោះថា ដូចម្ដេចខ្លះ ?

វិ លោកកំណត់ឱ្យឈ្មោះថានិច្ចសីល ជាសីលគឺសប្បុរសទាំងឡាយគប្បីកាន់កាប់ថែរក្សាជានិច្ច មិនឱ្យដាច់រាល់ៗថ្ងៃ គ្រប់ខែនឹងឆ្នាំទាំងអស់ដរាបដល់អស់ជីវិត ។

បុ. សីលទាំង៥នេះ ហេតុអ្វីក៏លោកអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយកំណត់ឱ្យឈ្មោះថា អរិទ្រព្យ ?

វិ. បានជាលោកឱ្យឈ្មោះថា អរិយទ្រព្យព្រោះជាទ្រព្យដ៏ប្រសើររបស់ព្រះអរិយបុគ្គល លោកតែងតែប្រព្រឹត្តរក្សាជាប់ជានិច្ច ។

បុ. ហេតុអ្វីក៏លោកឱ្យឈ្មោះថាគរុធម៌ ?

វិ. បានជាលោកឱ្យឈ្មោះថាគរុធម៌នោះ គឺជាធម៌មានទម្ងន់ គួរគោរពប្រណិប័តន៍ កោតក្រែងរបស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ។

បុ. ហេតុអ្វីក៏លោកឱ្យឈ្មោះថាសប្បុរសធម៌ ?

វិ. បានជាលោកឱ្យឈ្មោះថា សប្បុរសធម៌ គឺជាធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយ លោកតែងតែរាប់អានគោរពបូជារស់កាលជានិច្ចជាប្រក្រតីពុំដែលដាច់ ។

បុ. ហេតុអ្វីក៏លោកឱ្យឈ្មោះថាមនុស្សធម៌ ?

វិ. បានជាលោកឱ្យឈ្មោះថាមនុស្សធម៌ គឺជាធម៌មានផលនឹងជួយទ្រទ្រង់ជាតិរបស់មនុស្សមិនឱ្យធ្លាក់ទៅកាន់ទីទាប នឹងឱ្យបានសម្រេចជាតិកំណើតជាទេវតាដោយពិត ។

បុ. ឯកិច្ចដែលនឹងទទួលសមាទាននូវព្រះត្រៃសរណគមន៍ នឹងបញ្ចសីលនេះ តើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើមលោកមិនបានកំណត់ថ្ងៃខែទេ ឬ ក៏សុទ្ធតែមានកំណត់ដែរ ?

វិ. លោកមិនបានកំណត់ថ្ងៃ ខែទេ នឹងសមាទានថ្ងៃណាខែណាក៏ចេះតែបានឥតមានទាស់ខុសអ្វីឡើយ ទទួលតែម្តងបើមិនមានសៅហ្មងទេ រក្សាឥរាបដល់អស់មួយជីវិតទៅក៏បាន, បើមានសៅហ្មង ឬមានរង្កៀសសង្ស័យត្រង់សិក្ខាបទណាមួយហើយ ត្រូវឱ្យទទួលសមា

ទានជាថ្មីម្តងទៀតទើបគួរ ។

ឬ. ចុះចំណែកខាងអដ្ឋង្គិកសីល គឺសីលដែលប្រកបដោយទាំង ៨ នេះ សប្បុរសទាំងឡាយណាមួយបានសមាទានឱ្យកើតឡើងក្នុងសន្តានប្រាកដហើយនោះ តើនឹងញ៉ាំងគុណវិសេសឱ្យកើតឡើងដូចម្តេចខ្លះ ?

វ. អាចញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លាខ្លាំងឱ្យកើតឡើង ប្រាកដក្នុងចិត្ត ហើយមានប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើនូវការទានកិច្ច គឺថាជាកិច្ចដែលត្រូវចំរើនឱ្យច្រើនឡើងទៅ១ , មួយទៀតដើម្បីនឹងធ្វើនូវតណ្ហាទាំង៦មានរូបតណ្ហាជាដើមឱ្យទ្រុឌទ្រោមថយកម្លាំងទៅ១ , ដើម្បីនឹងតាំងនៅនៃការទានដែលជាឧបនិស្ស័យធម៌ឱ្យមានកម្លាំងខ្លាំងឡើងទៅ១, ដើម្បីនឹងញ៉ាំងមគ្គផលឱ្យកើតឡើងក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ១ ។

ហេតុនេះហើយបានជាសប្បុរសទាំងឡាយ លោកតែងលះបង់នូវការងារទាំងពួង មានការក្សួររាស់ជាដើមហើយគប្បីចូលទៅសមាទានរក្សានូវអដ្ឋសីល (ដែលលោកហៅថា ឧបោសថសីល) ក្នុងទីវត្តអារាមព្រះវិហារ ដើម្បីនឹងជម្រះសន្តានចិត្តរបស់ខ្លួនឱ្យស្អាតបរិសុទ្ធ

ម៉ត់ចត់ អស់ថ្ងៃ១ យប់១ តាមពុទ្ធានុញ្ញាតដោយពិត ។

បុ. កាលបើសប្បុរសទាំងឡាយមានសទ្ធាជ្រះថ្លាជឿជាក់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាហើយ បានទទួលព្រះត្រៃសរណគមន៍និងសមាទានទូវសីលបើចង់ឱ្យមាននាមព្រាកដថាជាឱ្យបាសកឧបាសិកា មុនដំបូងត្រូវឱ្យធ្វើដូចម្តេច ?

វិ. មុនដំបូងសមាទានសីល គប្បីថ្វាយខ្លួនចំពោះព្រះរតនត្រ័យជាមុនសិន ហើយសឹមសមាទានសីលជាខាងក្រោយ ធ្វើយ៉ាងនេះទើបបានឡើងពេញទីជាឧបាសកឧបាសិកា ។

បុ. បាលីសូមខមាទោសនឹងបាលីសូត្រប្រកាសខ្លួនទាំងពីរបទនេះ តើត្រូវឱ្យសូត្ររាល់ថ្ងៃឧបោសថ ឬ ដូចម្តេច ?

វិ. បាលីទាំងពីរបទនេះ មិនចាំបាច់សូត្ររាល់ថ្ងៃឧបោសថទេ ត្រូវសូត្រតែត្រង់ថ្ងៃដែលខ្លួនចូលមកសមាទានជាដំបូងតែម្តង ក៏បានហើយ ។

បុ. សប្បុរសទាំងឡាយដែលបានរក្សាទូវឧបោសថសីលរួចហើយកាលបើជិតដល់ថ្ងៃរក្សាឧបោសថសីលម្តងទៀត តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

វ. កាលបើជិតដល់ថ្ងៃឧបោសថម្តងទៀត គប្បីចាត់ចែងនូវការងារទាំងឡាយមានអាហារភោជនជាដើម ដែលខ្លួនគប្បីធ្វើក្នុងថ្ងៃឧបោសថ នោះឱ្យហើយស្រេចពីថ្ងៃមុន លុះដល់ថ្ងៃដែលខ្លួនត្រូវរក្សានូវឧបោសថនោះហើយគប្បីភ្ញាក់ពីព្រលឹម ហើយខ្ពុរមាត់ជម្រះធ្មេញឱ្យស្អាតតាំងចិត្តវៀរចាកហេតុជាទីទំលាយនូវសីលនោះ ឱ្យគ្រប់សិក្ខាបទទាំងអស់ទើបគួរ ។

ប. បើទៅសមាទានពីព្រលឹមមិនរួច ដោយមានកិច្ចរវល់ជាច្រើនលុះដល់ពេលថ្ងៃទើបទៅសមាទាន តើឧបោសថរបស់បុគ្គលនោះនឹងបានឡើងពេញទីអស់ថ្ងៃ១យប់១ដែរឬ ? ត្រូវឱ្យធ្វើដូម្តេច ?

វ. បើឃើញថា ទៅសមាទានពីព្រលឹមមិនរួចទេ ដោយមានកិច្ចរវល់ជាច្រើននោះ គប្បីអធិដ្ឋាននូវឧបោសថកំណត់តាំងចិត្តថានឹងរក្សាអស់ថ្ងៃ១យប់១ ដូច្នេះសម្បូរសទាំងឡាយ គប្បីរៀបចំនូវប្រដាប់ប្រដាមានទៀននឹងធូបជាដើម ហើយចូលទៅកាន់វត្តអារាមឬទីលានព្រះចេតិយ ឬ ទីណាដែលមានភិក្ខុ-សាមណេរ ឬបុគ្គលណាមួយដែលគេបានសមាទានអំពីមុនខ្លួនរួចមកហើយ ក៏ត្រូវទៅសូមសមាទានអំពី

គេក៏បានឥតមានទាស់ខុសអ្វីឡើយ ។

បុ. ក្នុងខណៈដែលសប្បុរសទាំងឡាយ បានទទួលនូវសីល ហើយតើត្រូវតាំងចិត្តវៀរដូចម្តេចខ្លះ ?

វិ ត្រូវឱ្យតាំងចិត្តវៀរចាកទោសនោះៗ តាមបង្គាប់ដែលមានមកក្នុងសិក្ខាបទនីមួយៗ ត្រូវតាំងចិត្តវៀរឱ្យគ្រប់សិក្ខាបទទាំង៨ ទើបបានឈ្មោះថាជាអ្នករក្សាសីលដោយពិតប្រាកដមែន ។

បុ. បើរក្សាសីលតែម្យ៉ាង តើនឹងបានព្រះនិព្វានដែរឬទេ ?

វិ. បើរក្សាសីលមិនបានព្រះនិព្វានទេ ហេតុអ្វីក៏អានិសង្សសីលថា សីលេន និព្វុតឹយន្តិ សត្វទាំងឡាយដែលទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏ដោយសីល ពាក្យនេះមិនខុសទៅហើយឬ ?

វិ. មិនខុសទេ ពិតមែនតែដូច្នោះ សីលនេះជាប្រធានឱ្យបានព្រះនិព្វាន រក្សាតែមួយៗមិនបានទេ លុះត្រាតែរក្សា សីល សមាធិ បញ្ញា ទាំងបីនេះទើបសំរេចព្រះនិព្វានបាន សីលនេះជាប្រធានលោកឧបមាដូចជាផែនដីជាប្រធាននៃរុក្ខជាតិនិងតិណជាតិយ៉ាងណាចំណែកសីលជាទីបណ្តុះនៃកុសលទាំងអស់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បុ. និច្ចសីលនិងឧបោសថសីល និច្ចសីលរក្សាដើម្បីអ្វី ? ឧបោសថសីលរក្សាដើម្បីអ្វី ?

វិ. និច្ចសីលរក្សាដើម្បីបិទបាំងផ្លូវអបាយ, ឧបោសថសីលរក្សាដើម្បីបើកផ្លូវទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

បុ. អ្វីជាតួសីល ? ព្រោះហេតុអ្វី ?

វិ. ចេតនាជាតួសីល ព្រោះព្រះពុទ្ធដីកាទ្រង់ត្រាស់សំដែងថា "ចេតនាហំ ភិក្ខវេ សីលំ វទាមិ" ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយតថាគតពោលថាចេតនាជាតួសីល ។

បុ. ចេតនាដែលនឹងនាំឱ្យកើតសីលនោះមានប៉ុន្មាន ?

វិ. ចេតនាដែលនាំឱ្យកើតសីលនោះមាន៣យ៉ាងគឺ:

១-សម្បត្តវិរតិ ចេតនាវៀរដោយវត្ថុដល់ព្រម គួរប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទ មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តកន្លងខ្លាចដាច់សីល,

២-សមាទានវិរតិ ចេតនាវៀរដោយសមាទាន,

៣-សមុច្ឆេទវិរតិ ចេតនាជាហេតុលះកិលេសដាច់ស្រឡះដោយអរិយមគ្គ ។

ចប់ពាក្យបុច្ឆា-វិសជ្ជនា ឧបោសថវិន័យ្ស័យដោយសង្ខេប ។

ទីបំផុតនេះ ខ្ញុំបម្រុងនឹងរៀបរៀងប្រស្នាធម្មវិន័យនេះឱ្យបាន ពិស្តារព្រោះថានៅមានប្រស្នាជាសារៈសំខាន់ៗ ជាច្រើន ប៉ុន្តែពុំមាន ឱកាសសោះ ពេលក្រោយបើមានឱកាស ខ្ញុំនឹងបំពេញឱ្យបានរឹងរឹតតែ ពិស្តាតទៅទៀត ។

មានលក់ដុំ និង លក់រាយ

នូវសៀវភៅគ្រប់មុខគ្រប់ប្រភេទ នៅ

"បណ្ណាគារត្រៃរតន៍" ផ្ទះលេខ 136Eo

វិថីខេមរភូមិន្ទ រាជធានីភ្នំពេញ

សូមនិមន្ត និង អញ្ជើញដោយមេត្រីភាព ។

បោះពុម្ពនៅរោងពុម្ពឈាសិរី ២ ធ្នូ

ទូរស័ព្ទលេខ: ០១៨.៨១០.១៦៧_០២៣.៧២.៤៥.០៧